

Offentlig utfrågning om
Sverige i det internationella kulturlivet

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-86673-93-2
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2012

Förord

Kulturutskottet anordnade den 7 juni 2012 en offentlig utfrågning om Sverige i det internationella kulturlivet. Syftet med utfrågningen var att få information om hur olika kulturmyndigheter och kulturinstitutioner arbetar med att integrera ett internationellt perspektiv i sin verksamhet samt också att få olika exempel på hur internationellt arbete bedrivs.

I det följande redovisas programmet för utfrågningen och en utskrift av den stenografiska uppteckningen som gjordes vid utfrågningen.

Stockholm i oktober 2012

Gunilla Carlsson
Kulturutskottets ordförande

Ann Aurén
Kanslichef

Offentlig utfrågning om Sverige i det internationella kulturlivet

Dag: Torsdagen den 7 juni 2012
Tid: Kl. 9.00–11.45
Plats: Förstakammarsalen, ingång från Riksplan

Program

Kl. 9.00 Inledning

Gunilla Carlsson (S), kulturutskottets ordförande

Exempel på internationellt arbete och samarbete

Kl. 9.05 Ellen Wettmark, internationell koordinator, Statens kulturråd

Kl. 9.15 Ann Larsson, kanslichef, Konstnärsnämnden

Kl. 9.25 Stina Westerberg, generaldirektör, Statens musikverk

Kl. 9.35 Sanne Houby-Nielsen, överintendent, Statens museer för världskultur

Kl. 9.45 Örjan Molander, länsmuseumchef, Kalmar läns museum

Kl. 9.55 Eva Melldahl, samordnare för internationella och interkulturella frågor, Nämnden för hemslöjdsfrågor

Kl. 10.05 Ulrika Holmgaard, vd, Svensk Scenkonst, tidigare kulturråd vid svenska ambassaden i Berlin

Kl. 10.15 Kaffepaus

Kl. 10.35 Frågestund

Kl. 11.40 Avslutning

Christer Nylander (FP), kulturutskottets vice ordförande

Offentlig utfrågning om Sverige i det internationella kulturlivet

Ordföranden: Välkomna hit till Sveriges riksdag och till Förstakammarsalen! Speciellt välkomna är alla våra gäster, våra föredragshållare, men också ni andra som har valt att komma hit på förmiddagen och lyssna på kulturutskottets utfrågning om Sverige i det internationella kulturlivet, som är rubriken.

Jag tror att det kommer att bli en spännande förmiddag. Men som ni också har sett är det ett ganska digert program. Ni som ska prata har en ganska tuff uppgift, för det är tio minuter till varje, och vi måste vara ganska hårda med att hålla de tiderna, för att vi ska kunna klara förmiddagens schema. Men jag tror att ni klarar det alldeles utmärkt.

Som ni ser i programmet är det nu en dryg timme fram till kl. 10.15, då vi avbryter för en kort kaffepaus och lite möjlighet att prata med varandra här utanför. Efter det startar vi igen kl. 10.35 med frågestund, då en från varje parti får möjlighet att fråga först, och sedan släpper vi ordet fritt, beroende på hur lång tid vi har, där ledamöterna får möjlighet att ställa frågor.

Utfrågningen kommer att spelas in. Det är inte direktsändning. Utfrågningen kommer att sändas senare i SVT Forum. Vi vet inte riktigt vilken dag det blir.

Då startar vi. Den här frågan har vi diskuterat i utskottet. Det är viktigt att Sverige finns på den internationella arenan, men det är också viktigt att den internationella arenan finns i Sverige för att berika kulturlivet. Vi har också i politiska ställningstaganden lyft fram det på olika sätt i propositioner och betänkanden. Jag vet att myndigheterna har i sina regleringsbrev att jobba med de här frågorna. Därför är vi väldigt nyfikna på att lyssna på er som i dag har fått möjligheten att berätta om er verksamhet, så att vi får möjlighet att lyssna på vad ni gör.

Än en gång: Hjärtligt välkomna till den här förmiddagen! Jag lämnar ordet till Ellen Wettmark, internationell koordinator, Statens Kulturråd, som är första talare i dag.

Ellen Wettmark: Jag vill börja med att tacka för att jag fick komma hit. Det är väldigt roligt att ni har valt att fokusera på den här frågan, som jag tror att många myndigheter är mycket engagerade i på kulturområdet.

Jag arbetar som internationell koordinator på Statens kulturråd. Kulturrådet är, som de flesta av er säkert vet, en central myndighet under Kulturdepartementet. Vi har i uppdrag att främja internationaliseringen av hela kulturområdet.

Vi menar att den konstnärliga utvecklingen stärks av ökade internationella samarbeten. Öppenhet och rörlighet för konstnärliga utövare är avgörande för områdets förnyelse och utveckling. En ökad internationalisering betyder

också omvänt att ett varierat kulturutbud från olika delar av världen blir tillgängligt för publiken i Sverige.

Rent praktiskt innebär det bland annat att vi fördelar bidrag till organisationer, institutioner och grupper inom teater, dans, musik, litteratur, bildkonst, kulturtidskrifter, museer och utställningar.

Inom litteraturområdet har vi sedan 2008 ett särskilt uppdrag att arbeta för att öka antalet översättningar av svensk litteratur och dramatik, vilket innebär att vi samordnar internationell närvaro vid bokmässor och även arrangerar översättningsseminarier. Men även inom andra konstområden utvecklar vi kontinuerligt nya sätt att jobba för att stärka internationaliseringen. Vi har specifika bidrag för att göra det men jobbar också för att organisationerna ska integrera det internationella perspektivet i sin egen ordinarie verksamhet. Att stimulera och möjliggöra ökad internationalisering är en viktig del av vårt uppdrag för att främja att kulturen kan vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, som ni alla känner igen från de kulturpolitiska målen.

Det är ett arbete som kräver samverkan mellan många parter. Andra statliga myndigheter, som Konstnärsnämnden och Musikverket, som ni kommer att få höra mer om senare i dag, är viktiga exempel på partner som vi redan i dag samarbetar med. Det är helt naturligt, eftersom vi utgår från samma kulturpolitiska mål.

Även i de regionala dialogerna ingår det internationella perspektivet som en viktig del. Men även andra myndigheter, inte minst inom utrikespolitiken, kan vara viktiga partner i arbetet för att öka internationaliseringen av kulturlivet.

Kulturrådet fick förra året i uppdrag av Sida att under tre år fördela stöd till kultursamarbeten mellan kulturaktörer i Sverige och i länder där Sverige fasar ut traditionellt bistånd. I det här fallet handlar det om Sydafrika, Namibia, Botswana, Indien, Indonesien och Kina. De samarbetena ska syfta till att bygga relationer som kan leva vidare även efter det att det svenska biståndet till dessa länder har försvunnit.

Eftersom kultursamarbete nästan alltid handlar om ömsesidigt lärande och utbyte har det varit väldigt lätt att skapa intresse för det här stödet. Vi har halvvägs in i programmet kunnat finansiera 40 samarbetsprojekt inom scenkonst, bildkonst, musik, film, litteratur, design och kulturarv. Vi ser det som ett framgångsrikt exempel på projekt där både biståndsmål och kulturpolitiska mål kan uppfyllas inom samma program.

Generellt skulle vi önska en större samordning mellan de utrikespolitiska, biståndspolitiska och kulturpolitiska insatserna för att nå målen. Därför arbetar vi från Kulturrådet aktivt med att peka på de goda utrikespolitiska effekter som kan uppnås genom att kulturaktörer är involverade.

Konstnärer inom alla områden är ofta förändringsaktörer. Man är snabb på att reagera på aktuella händelser och försöka synliggöra skeenden, något som efterfrågas inte minst inom de satsningar på demokrati och yttrandefrihet som har gjorts inom biståndspolitiken. Inte sällan leder det till att författare, konst-

närer, musiker och skådespelare förföljs och fångslas. Det borde säga någonting om konstens och kulturens kraft.

Kulturrådet har därför under flera år haft i uppdrag att arbeta för att öka antalet städer i Sverige som tar emot så kallade fristadsförfattare: journalister, dramatiker och författare som lever under hot i sina egna hemländer och som genom fristadsprogrammet ges en möjlighet att verka under ett år i Sverige.

Vi tycker att det är väldigt viktigt att understryka vilken resurs dessa författare – med sina erfarenheter och sin förmåga att omsätta dem i litterär form – kan vara för de samhällen som tar emot dem.

Vid sidan av att inspirera fler städer att ta emot fristadsförfattare arbetar vi därför för att se till att de författare som är här kan få vara en del av den litterära offentligheten i Sverige, komma ut och publicera sina verk och möta en publik. Vi tror att Sverige och svenskt kulturliv har väldigt mycket att tjäna på det.

Vår huvudsakliga verksamhet för att stödja internationaliseringen är som sagt att årligen fördela bidrag till internationella samarbeten, turnéer i utlandet, internationella gästspel i Sverige och översättning av litteratur och dramatik.

Det är vår uppfattning att de bästa samarbetena blir till om kulturlivet självt får initiera och hitta samarbeten som utgår från egna behov, kontaktnät och förutsättningar.

Hittills i år har våra stöd möjliggjort bland annat teatersamarbeten i Kongo, dansgästspel i Singapore och Zimbabwe samt åtskilliga musiktur­néer över hela världen med allt från körsång till popmusik. Flera internationella utställningsprojekt i Sverige blir också av genom stöd från oss.

Det är vår erfarenhet att kulturutbyten och samarbeten också kan spela en roll för handels-, export- och Sverige­främjande. Men kulturmyndigheterna kan inte själva, med våra mycket begränsade resurser, möta de behov som finns av till exempel ökade exportsatsningar inom de kulturella och kreativa näringarna.

Samtidigt ser vi att ungefär samma mekanismer styr de små företagens möjlighet att satsa internationellt. De vet ofta själva vilka sammanhang som är viktiga inom just deras bransch, men det kan vara svårt att ha resurser att satsa på att komma ut. Ett litet resebidrag kan därför vara avgörande för att en sådan satsning blir av.

Vi tror att kulturmyndigheterna med våra erfarenheter skulle kunna vara en viktig resurs i de exportfrämjande satsningar som handelsministern har initierat, och vi tycker att det borde vara en naturlig utveckling av det arbete som redan pågår mellan näringspolitiken och kulturpolitiken för att främja kulturella och kreativa näringar.

Svenska institutet har under lång tid framgångsrikt arbetat med kultur för att främja bilden av Sverige. Även Kulturrådet har under de senaste åren samverkat med ambassader och konsulat, inte minst ambassader där det finns utsända kulturråd för kulturprojekt som också kan främja Sverige­bilden.

I sådana sammanhang kan viktiga dörröppnare vara välkända kulturpersonligheter som Astrid Lindgren och August Strindberg, stora satsningar som festivalen Nordic Cool på Kennedy Center i Washington i mars nästa år eller senare samma vår, då Sverige är temaland vid världens största barnbokmessa i Bologna.

I kölvattnet av de stora, synliga arrangemangen finns möjligheter att skapa kontakter, generera uppmärksamhet i internationell press och skapa synlighet kring frågor som är viktiga även utanför det rent kulturpolitiska fältet.

Här vill jag passa på att nämna Almapriset, Astrid Lindgren Memorial Award, som nyligen delades ut här i Stockholm för tionde året och som Kulturrådet administrerar.

Almapriset är, som ni säkert känner till, världens största pris för barnlitteratur och det näst största litteraturpriset efter Nobelpriset. Priset syftar till att stärka barns kulturella rättigheter på global nivå och ges stort medialt utrymme internationellt, inte minst när tillkännagivandet, som sker i Vimmerby, sänds live till bokmässan i Bologna, där hela barnboksvärlden och många av de nominerade kandidaterna är samlade.

Att Sverige har inrättat ett pris av den här sorten ger ett starkt signalvärde om hur viktig vi tycker att barnkulturen är.

Jag har väldigt mycket mer som jag skulle kunna säga, men eftersom tiden är begränsad vill jag bara avsluta med att säga att vi tycker att det är på hemmaplan som fotarbetet för att stärka kulturlivets internationalisering görs. Genom att nationellt, regionalt och lokalt stödja och stimulera fritt konstnärligt skapande, genom att satsa på institutioner, fria grupper och enskilda konstnärer, skapar vi de allra bästa förutsättningarna för en internationalisering av kulturlivet som bygger på förnyelse, tillgänglighet och nyfikenhet. Om vi dessutom kan samverka så att den kulturella dimensionen stärks i hela Sveriges utrikesrelationer tror jag att vi kan ta ytterligare steg i rätt riktning.

Ordföranden: Tack så jättemycket, Ellen Wettmark från Statens kulturråd! Då går ordet till Ann Larsson, som är kanslichef på Konstnärsnämnden.

Ann Larsson: Tack för att jag fick komma! Jag är chef för Konstnärsnämnden.

Konstnärsnämnden arbetar med att främja enskilda konstnärers möjlighet till konstnärligt skapande. När det gäller internationalisering arbetar vi med bild och form, musik, teater, dans och film.

Vår utgångspunkt är konstnärernas egna initiativ. Vår målsättning med internationaliseringen är konstnärlig fördjupning och utökade arbets- och inkomstmöjligheter.

Som statlig myndighet har vi arbetat med detta väldigt länge. Men konstnärer har faktiskt arbetat ännu längre med detta. Konstnärer har alltid rest. Stenhuggare reste från kyrkobyggnad till kyrkobyggnad, och gycklare reste från marknad till marknad. Jenny Lind turnerade runt hela världen, och Strindberg reste till Paris och Berlin, Vera Nilsson till Rom och Ingrid Berg-

man till Hollywood. De reste för att de på olika sätt förändrade och fördjupade sina konstnärskap, och de reste för att arbeta och nå andra marknader.

I dag är det vi kallar internationalisering en integrerad och självklar del av flertalet konstnärskap. I dag är det inte längre fråga om bildningsresor för att sedan åka hem och verka och inte heller bara något som en världsstjärna gör. I dag arbetar och verkar man i ett konstnärligt landskap som till stora delar har tagit bort nationsgränserna. Man samproducerar, nätverkar, studerar och bor utomlands under längre perioder. Man arbetar i grupperingar med konstnärer från flera länder.

Ett stort antal yngre konstnärer med examen från konstnärlig högskola har spenderat delar av sina studier utomlands. För dem är att verka på en internationell arena en självklarhet.

Huvudparten av de kontakter och utbyten som konstnärerna själva initierar är inom Europa och USA. Att genom konst och kultur skapa en gemensam respekt och förståelse för varandras olikheter är av stor vikt inom EU. I snabb takt ser vi dock att konstnärernas egna nätverk och initiativ sträcker sig vida utöver Europas gränser. Tätare kontakter knyts med Asien och Sydamerika.

Internationaliseringen handlar heller inte längre om att åka till huvudstäder. Det är utbyten från det regionala till det regionala, från Västra Götaland till Mexiko, från huvudstäder till det lokala eller från det lokala till det lokala.

Varför då stödja enskilda konstnärer och deras internationalisering och inte enbart institutioner, grupper och organisationer? Ja, de enskilda utgör faktiskt delarna i organisationerna och grupperna. Det finns egentligen ingen åtskillnad, och det finns verkligen ingen motsättning. Skillnaden är till stora delar administrativ.

En enskild konstnär kan dessutom kraftfullt påverka ett flertal och till och med ett områdes utveckling. Vi vet att internationellt stöd till individer är effektivt och att det verkar långsiktigt.

Det fanns en tid när konstnärerna var en av de få grupperna i samhället som reste och verkade i andra länder. I dag är de bara en bland många. Vi lever i ett globaliserat samhälle, och det vore väldigt märkligt ifall konstnärerna, konsten och kulturen vore isolerad. Det finns några ytterst få länder i världen som försöker sig på det – som tur är med ganska dåligt resultat.

Vi brukar säga att internationaliseringen leder till utveckling. Ja, men vilken utveckling och för vem? Det kan man fråga sig. Vi tror att alla vinner på en internationalisering. Om en effekt av att vi stöder internationaliseringen är att våra oberoende, starka och ofta kritiska konstnärer visar på värden av yttrandefrihet och demokrati, då har vi nog alla vunnit.

Viljan från konstnärerna att arbeta internationellt och med internationella kontakter ökar dramatiskt. Det går väldigt snabbt nu. Förra året inkom totalt 8 000 ansökningar av alla slag till Konstnärsnämnden. Ungefär en tredjedel av dem handlade direkt om internationellt stöd. Ökningen av antalet ansökningar om internationellt stöd har varit kraftfull den senaste tiden.

Konstnärsnämndens internationella stöd och verksamhet omfattar ca 30 miljoner kronor årligen. Huvudparten av det är till bild- och formområdet. Det berör årligen ca 700 konstnärer.

Konstnärsnämnden arbetar alltså med internationellt kulturutbyte inom områdena bild och form, musik, teater, dans och film. Det är ett utbyte som ska initieras från konstnärerna. Nämnden har fått regeringens uppdrag att speciellt utveckla former för internationalisering inom bild och form med programmet Iaspis och för dans med Konstnärsnämndens internationella dansprogram.

Förutom direktstöd arbetar vi med längre arbetsvistelser vid viktiga institutioner utomlands för svenska konstnärer och för inbjudna utländska konstnärer i Sverige. Vi arbetar med information om konstområdena och med utåtriktad programverksamhet.

Vi arbetar med vissa permanenta platser. På bilden jag visar ser ni de nuvarande platserna för permanenta studio- och ateljévistelser som vi har utomlands. Men som helhet arbetar vi utan begränsningar gällande länderfokus.

Nu har vi också fått regeringens uppdrag att speciellt utveckla former för internationaliseringen för komponister inom musiken.

Konstnärsnämnden arbetar också övergripande och strukturellt med konstnärernas villkor. Det gör vi också internationellt. Vi gör det i nordiska sammanhang, och vi gör det i EU-sammanhang och europeiska sammanhang och i globala nätverk.

Nästa vecka här i Sveriges riksdag visas den polska konstnären Anna Koniks videoverk *I samma stad, under samma himmel ...* Verket innehåller berättelser från sju kvinnor med invandrarbakgrund som bor i Tensta. Deras historier berättas av svenska kvinnor som har filmats i sina hem. Anna hade under produktionstiden ett längre ateljéstipendium på Konstnärsnämnden.

Internationellt kulturutbyte handlar inte om att resa, utan det handlar om resultat.

Ordföranden: Tack så jättemycket för det, Ann Larsson! Då går ordet till Stina Westerberg, som är generaldirektör för Statens musikverk.

Stina Westerberg: Så roligt att se er allihop! Det är jättespännande att få berättas om Statens musikverks internationella verksamhet.

Statens musikverk har funnits i ett år och en månad. Det är inte enbart en myndighet som ger stöd till kulturlivet utan också en kulturavsnittsmyndighet. Jag tänkte ta er lite grann igenom det.

Vi säger att Statens musikverk är en samlingsplats för kompetens, expertis och oväntade möten inom musik, teater och dans. Det låter väldigt vackert.

Vi jobbar med att främja konstnärlig utveckling och förnyelse. Det har varit en sorts utgångspunkt för det vi kallar Musikplattformen. Vi levandegör också kulturarvet inom teatern, musiken och dansen. Under förrförra året, år 2010, fick det som då hette Statens musiksamlingar också uppdraget att ta

hand om teaterns och dansens kulturarv, och det har implementerats i myndigheten.

Vi jobbar med att fördela stöd till musiklivet. Då är det främst det fria musiklivet som vi prioriterar. Vi ser det fria musiklivet som vår främsta fokusgrupp för det stödet.

Vi har ganska många delar i vår verksamhet, så det är ett rätt brett uppdrag som vi har. Där ingår Musik- och teaterbiblioteket, Musik- och teatermuseet, Elektronmusikstudion EMS, Musikplattformen, Svenskt visarkiv och Caprice Records, som numera är en backkatalog. Allt detta finns på Statens musikverk.

Den internationella verksamheten är självklart lika mångfasetterad som delarna i Statens musikverk. Som sådan är vi en aktiv partner i de internationella nätverken när det gäller kulturarvet inom de områden som vi jobbar med. Jag vill gärna lyfta fram musiketnologi som ett ämne som verkligen binder ihop flera politikområden, när vi pratar om demokratifrågor och människors livsvillkor. Det är främst Svenskt visarkiv som är experterna på det området.

Vi jobbar mycket med distribution på olika sätt. Det är naturligtvis genom Caprice, som har ett stort distributionsnät och fortfarande distribuerar. Vi har fortfarande ansvaret för att förvalta den backkatalog som finns i det som tidigare var ett statligt skivbolag.

Det distribueras fortfarande fonogram över hela världen i ganska stor omfattning. Vi samarbetar med andra myndigheter som Sveriges Radio och får en spridning av det som görs i verksamheten via EBU.

Vi har också en jättestor verksamhet från bibliotekets sida som handlar om fjärlån över hela världen. Det är både forskare och musiker som beställer material, och även människor som jobbar med teater beställer mycket material och lånar.

Vi har konstnärresidens i vår verksamhet. Det är väldigt aktivt genom Elektronmusikstudion EMS, som har ungefär 40 tonsättare som jobbar i Stockholm på EMS. De kommer från hela världen, och i olika omfattning och under olika tidsperioder under året finns de i Münchenbryggeriet, där EMS ligger. Det är ett väldigt aktivt sätt att jobba med internationella utbyten.

Jag tror att det är viktigt att prata om vad internationalisering verkligen är. Vi pratar mycket om att vi ska ut i världen. Men vi behöver också få kompetens hit.

Något vi arbetar med är att vara experter och erbjuda plats och skapa relationer och långsiktiga samarbeten som verkligen bär frukt. Det handlar inte bara om enstaka gästspel eller turnéer ut i världen, utan det handlar verkligen om att bygga samarbeten, bygga långsiktiga relationer som fungerar och som blir en resurs.

Vi har också de stora internationella nätverken inom kulturarvsdelen av vår verksamhet men också inom den skapande, konstnärliga verksamheten. Där finns det en rad olika akronymer. Jag kan gärna ge er lista över alla. Jag tror att alla myndigheter har ungefär samma verklighet. De har väldigt roliga

namn. Ann visade på ett arts council som har en mycket rolig akronym, men sådana finns det långa listor på.

Där är Sverige väl representerat genom Musikverket. En del av dem har vi till och med ordförandeskap i. Genom nätverken lyckas vi få kompetens till Sverige men också erbjuda expertroll ut i världen.

I Sverige samarbetar vi naturligtvis med våra systermyndigheter på området när det gäller att fördela stöd till kulturlivet.

Jag skulle vilja lyfta in något annat. Vi har inte nämnt EU så mycket. Vi har en del EU-projekt som pågår, och ett stort sådant är just avslutat.

Då ska man veta att Musik- och teatermuseet har den fjärde största musik-instrumentsamlingen i hela världen. Det är en ganska omfattande samling musikinstrument som finns ute i Tumba i det stora museiförrådet. Det är Musical Instruments On Line. Det finns en stor sajt som nu byggs med kunskap om Europa, Europeana. Där finns det 700 instrument.

Ni som är nyfikna kan gå in och klicka och få lyssna, titta och veta mer om musikinstrument. Det har varit ett jättestort projekt. Vi har fotograferat, och vi har hittat folk som har kunnat spela på de olika instrumenten – bara en sådan sak! Man kan få ljudande exempel. Det är naturligtvis en fantastisk skatt för alla som vill lära sig mer om musikinstrument i Europa.

Sedan vill jag fokusera lite grann på Musikplattformen. Den är det verkligt nya i Statens musikverk och är en del av ett ganska stort politiskt reformarbete. Det handlar om att fokusera på innovation och utveckling i musiklivet, nationellt och internationellt.

Vi är lite filosofiska när det gäller vad plattform är för något. Det var ett namn som vi fick ärva, som kom fram i utredningen. Men det är egentligen inte så tokigt, för det handlar om en yta där man får uttrycka sina åsikter fritt och där man faktiskt kan initiera en handling.

Vi är det fokus vi har. Vi tror att musiklivet som söker stödet ur Musikplattformen har de bästa idéerna. Det fria musiklivet har verkligen behov av ekonomiskt stöd och resurser för att driva utvecklingen.

Vad gör vi då? Vi tar emot ansökningar från hela det fria musiklivet, men framför allt fokuserar vi på samverkan. Det skiljer sig kanske lite grann från det som funnits tidigare. Vi lägger tyngdpunkten på det. Även i de internationella projekten finns detta som ett starkt krav. Det betyder att de projekt som söker pengar, och framför allt de som får pengar, på ett eller annat sätt har initierat och driver en samverkan som förhoppningsvis ska vara lite mer långsiktig.

Vi uppmantrar samarbete mellan musiklivet, olika organisationer, universitet, högskolor och enskilda. Där har vi en delvis ny roll eftersom vi stöttar projekten när de kommer till oss med sina ansökningar. Vi tar aktiv del i att få fram så bra ansökningar som möjligt; de sökande ska alltså kunna få stöd i arbetet med ansökningarna. Det betyder att en del nya aktörer, som kanske inte är så vana, närmar sig en statlig myndighet och har möjlighet att komma in med sina ansökningar. Vi ser att det finns ett sådant behov.

Det finns inom det fria musiklivet en professionell sökargrupp för statligt stöd. Det är därför oerhört viktigt att nå nya grupper i det arbetet, inte minst ur ett interkulturellt perspektiv, men också när det gäller genrer som vanligtvis inte tagit emot så mycket statligt stöd. Vi samarbetar, som sagt, med projekten när de väl är i gång.

Jag vill återigen trycka på det som de båda tidigare talarna talat om, att ett internationaliserat kulturliv eller musikliv verkligen inte bara handlar om att vi ska ut i världen, även om det också behöver vara ett prioriterat område och få resurser. Det handlar om att skapa samarbeten över gränser och få hit intressanta personer som kan samarbeta med musiker i Sverige. Inte minst behövs det för publikens skull. Det är jätteviktigt att i Sverige få ett brett utbud av internationellt intressanta musiker och kulturskapare. Man växer och frodas när man möter omvärlden, vilket är en av de utgångspunkter vi har.

Låt mig ge ett exempel på ett projekt som i vår befunnit sig i Stockholm. Det är gruppen Stuff Benda Billy. Gruppen består av polioskadade musiker från Kongo och turnerar runt världen. Det har varit ett samarbete – Världens drag — mellan oss, Musik- och teatermuseet och Kulturhuset. De gav en mycket uppskattad konsert. Det är ett typexempel på ett samarbete som pågår och som kommer att bära frukt långt fram i tiden.

Det kan vara viktigt att veta vad vi prioriterar, vilka fokusområden vi har. Det handlar framför allt om hur man bygger relationer, om att skapa varaktiga relationer, om att få professionella mötesplatser. Det kan vara större strategiska satsningar på import och export av musik. Nordic Cool på Kennedy Center nämndes. Där är Statens musikverk naturligtvis med och stöttar den satsningen. Vi finns även med när det gäller den musikexport som togs upp. Där pågår två förstudier vilka görs av Musiksverige för att se över hur man ska kunna utveckla musikexporten i Sverige. Det är ett jätteprioriterat område, och i eftermiddag ska jag få ta del av hur de tänker sig en framtida utvecklad organisation.

Sverige är otroligt duktigt internationellt på musikområdet, i synnerhet när det gäller export, men vi behöver satsa mycket mer. En jämförelse med våra nordiska grannländer visar att man i exempelvis Norge talar om en satsning på 10 miljoner medan vi från statens sida, från Kulturrådet, satsar 1 miljon på musikexportorganisationen. Det kan vara viktigt att ha med sig och inse vad det innebär. De kreativa näringarna är en jätteviktig arbetsmarknad.

Sedan har vi förstås nätverksbyggandet. Att ingå i professionella nätverksbyggen, att stötta musiklivet, framför allt det fria musiklivet, att vara den som kan hålla i nätverken är viktigt. Detsamma gäller information. Det handlar om information till internationella aktörer för att de ska kunna komma till Sverige. De ska veta att det finns en portal där de får reda på hur de tar sig in i Sverige, vem de kan samarbeta med, hur de kan lägga konserter och vem som är arrangör. Allt det är mycket viktigt.

En annan del gäller omvärldsbevakningen, att veta vad som händer i världen. Det är något som inte bara Musikplattformen utan även kulturavsdelen naturligtvis jobbar med. Det gör man dels genom att vara del i professionella

nätverk, dels genom mediebevakning och genom att på olika sätt hålla sig ajour med det som händer.

Det gäller att vara expert. Det tror jag att vi har gemensamt. I synnerhet kulturarvsmyndigheterna har mycket forskningssamarbete med forskare på plats. Det finns mycket kompetens inom de ämnesområden där man jobbar. När det gäller Musikplattformen gäller det att även vara expert på att producera. Hur gör man? Vad är det för byggstenar som behövs för att det ska bli riktigt bra projekt? Och hur delar vi med oss av det? Det är sådant som vi fokuserar på.

Kompetensutveckling är en annan viktig del. Det fria musiklivet har behov av kompetensutveckling. Det kan gälla skattefrågor, redovisningsfrågor och den typen av andra konkreta kunskaper för att verkligen kunna driva bra projekt. Det behövs. Och, som sagt, samverkan med andra myndigheter och verksamheter ligger i vårt uppdrag, och det jobbar vi mycket med.

Vi har funnits i ett år. Vi har haft tre omgångar med ansökningar som kommit in, flera tusen ansökningar. Med tanke på de 25 miljoner som finns kan jag säga att det finns ett enormt behov. Det handlar dock inte bara om behov. Att folk säger att de behöver är väl en sak, men idérikenomen är enorm. Kvaliteten på de projekt som söker medel från Musikplattformen är fantastisk. Jag har stor beundran för de projekt som finns. Tyvärr kan vi inte bevilja medel till så många som vi skulle vilja. Endast en bråkdel av de ansökningar som kommer in kan vi bevilja medel. Det är spännande och trovärdiga aktörer och riktigt intressanta spjutspetsprojekt och konstnärliga projekt som vi fascinerar av.

Man kan även titta på den geografiska spridningen. Norden är naturligtvis en jätteviktig samarbetspartner. I alla de nordiska länderna finns det många projekt. Vi ser intressanta samarbeten med USA och Kanada. I Sydamerika finns flera samarbeten med Brasilien, Argentina och Uruguay. Det kan då vara en blandning av de länder jag nu nämner. Det kan alltså vara projekt som rör sig mellan exempelvis Argentina, Holland, Finland och Sverige. I Asien har vi samarbeten i Japan, Kina och Indien, i Mellanöstern i Irak och Turkiet. Vi har givetvis samarbeten i Afrika, i Tanzania, Senegal och Kongo.

Låt mig vara tydlig med att säga att det här inte är vår strategi. Det är inte så att vi från Musikplattformen och Musikverket har bestämt att dessa geografiska områden är prioriterade i år, utan det är det fria musiklivets relationer som de själva bygger upp och vill prioritera och som resulterar i otroligt intressanta projekt. Vi har förstås även Europa, som är jättestort. Frankrike, England, Holland, Makedonien och Polen är länder som just nu är del av projekt som pågår eller precis har avslutats.

Det är naturligtvis spännande att det finns en sådan bred önskan i världen att samarbeta med Sverige och svenska konstnärer. Det ska bli spännande att nästa år kunna redovisa vad som hänt i projekten. Där är vi inte riktigt ännu.

Jag avslutar med det. Jag har några bilder kvar som visar en översikt av de olika delarna hos Statens musikverk. Eftersom vi är helt nya kan det vara viktigt att rama in det hela på det sättet.

Ordföranden: Tack så jättemycket för det, Stina Westerberg. Då lämnar jag ordet till Sanne Houby-Nielsen, överintendent vid Statens museer för världskultur.

Sanne Houby-Nielsen: Jag vill börja med att tacka varmt för att jag får tala här i dag. Det känns mycket roligt. Jag har valt att klippa in en mängd bilder och hoppas att bilderna ska hjälpa er ifall ni har svårt att hänga med i min danska.

Jag är överintendent vid myndigheten Statens museer för världskultur. Normalt tycker vi om att kalla oss för Världskulturmuseerna. Vi är fyra museer, tre i Stockholm och ett i Göteborg. Ibland håller vi till i berggrummen på Skeppsholmen i Stockholm och hoppas kunna fortsätta att göra det. Ett viktigt instrument för oss är webben, som vi kommer att utveckla mycket mer.

Som myndighet är vi per definition internationella i och med att vi har ett internationellt uppdrag och våra samlingar är internationella. Vi har helt enkelt i uppdrag att visa och levandegöra världens kulturer, särskilt kulturer med ursprung utanför Sverige. Vi ska tillgängliggöra och utveckla kunskapen om de samlingar vi förvaltar samt belysa olika kulturers yttringar och villkor, inte minst möten och variationer historiskt och i dagens samhälle.

Vi har haft uppemot en miljon besökare och tror att det finns en god potential för många fler. Vi har omkring 500 000 föremål i våra samlingar, primärt arkeologiska, etnografiska och historiska, från olika delar av världen. Inte minst förvaltar vi över en miljon foton från skilda delar av världen, många från upptäcktsresande.

Vi gör ett antal temporära utställningar varje år. Jag hoppas att ni känner till några av dem som jag visar bilder på. Vidare har vi en mängd program och pedagogiska visningar varje år, ofta i anknytning till våra temporära utställningar men även till basutställningarna. Vi jobbar också med barnens världskultur, ett område som vi kommer att utveckla mycket mer. Barnen är den framtida generationen och har växt upp under helt andra premisser än vi; de är globaliserade på ett helt annat sätt än vi. Här kommer vi därför att kraftigt utveckla vår verksamhet.

Jag vill lyfta fram hur vi jobbar internationellt och också ta upp de önskemål vi har för att kunna utveckla vårt internationella arbete. Vi ingår i en rad nätverk och jag ska här lyfta fram ett par sådana. Framför allt vill jag lyfta fram Asemusnätverket, som är en sammanslutning av ungefär hundra museer fördelade i Europa och Asien. Dessa framgår av kartan som visas på skärmen. Vår myndighet har varit initiativtagare. Det är ett fantastiskt nätverk som på alla sätt gör att både Sverige och Europa närmar sig Asien. Det gäller på en rad områden. Jag kan inte nog understryka hur viktigt det är.

Det rör sig även om att tillgängliggöra föremålssamlingarna i museerna och därmed få en kommunikation mellan alla dessa länder både om det förflutna och om de många frågor som föremålen väcker. Vi har starkt fokus på att tillgängliggöra våra egna samlingar men också vid att få tillgång till andra nätverk. Etnografiska museer ingår i RIME, som är ett omfattande europeiskt nätverk för etnografiska museer. Sedan har vi mer informella nätverk med

museer i Medelhavsområdet, till exempel i Afrika, och på många andra ställen.

Vi bedriver internationellt utvecklingssamarbete. Vi har exempelvis haft ett stort uppdrag för Sida. Under sju år har vi arbetat för kulturarvsinstitutioner i Kambodja, Laos och Vietnam. Dessa kulturinstitutioner samarbetar i ett konkret projekt, nämligen en utställning som lyfter fram livet längs floden Mekong. Utställningen kan nu ses på Etnografiska museet, men den visades först i de tre ovannämnda länderna.

Vi samarbetar naturligtvis också med det som man ibland kallar Countries of Origin. Jag tycker att det egentligen är en olycklig benämning, men eftersom den är etablerad använder jag den i detta sammanhang. Det är ett oerhört viktigt arbete. Jag kan här lyfta fram exempelvis Cyperngalleriet på Medelhavsmuseet, som är resultatet av ett direkt samarbete med den cypriotiska fonden Leventis Foundation. Därmed har vi inte bara ett samarbete med cyprioterna kring detta utan också med alla andra museer i världen som samarbetar med Leventis. Det är en direkt anledning till att vi har ett utbyte av forskning som sitter dels hos oss, dels vid andra liknande institutioner. Därmed ges möjligheter att diskutera Cypern med en rad länder.

Vi har precis inrättat och öppnat ett liknande galleri på Östasiatiska museet i samarbete med Korea Foundation. Återigen är det en bro i ett mycket bredare nätverk, men framför allt bygger det på samtal, dialog och samförstånd beträffande hur man presenterar Korea. Vem vet, kanske kan vi så småningom vid Världskulturmuseet i Göteborg inrätta något liknande runt Paracastextilierna från Peru.

Ibland har vi samarbete med Countries of Origin när det gäller så kallade repatrieringar, det vill säga när Sverige kommit överens med ett antal länder om att återföra föremål som olika länder har ställt krav på. Det gäller till exempel den mycket uppmärksammande totempålen från Etnografiska museet, en mänsklig kvarleva till Australien, en terrakottahäst från Hanperioden till Kina. Vi får se vad som händer med Paracastextilierna i Göteborg.

Våra internationella samlingar speglar världen i tid och rum. I detta sammanhang vill jag även lyfta fram att de inte minst speglar Sveriges internationella relationer och interaktioner; Sveriges syn på världen. Samlingarna är ett direkt uttryck för de förglobala och internationella samband som Sverige ingått i tidigare. Här behövs mycket mer internationellt utbyte om nya perspektiv på samlingarna. Till exempel lyfter man fram de många kvinnliga pionjärer som inte tidigare lyfts fram och som haft helt andra typer av möten och nätverk och en annan syn på världen. Det behöver vi förstå i utbytet med världen.

Vi har önskemål, starka sådana, för att kunna vidareutveckla vårt internationella arbete. Egentligen skulle vi vilja ha mindre fokus på äganderätt och kanske hellre tala om förvaltandeplikt. Det är någonting jag gärna utvecklar. Som jag redan sagt behövs mer fokus på internationellt samarbete, mer internationellt utbyte av kulturarvet och dess många betydelser och innebörder. Det kan inte bara vara ett eller två länder som kan definiera kulturarvets bety-

delse. Den är mångfaldig. En ökad internationell tillgänglighet till kulturarven behövs just i syfte att få ökade möjligheter till dialog och utbyte.

Detsamma gäller naturligtvis kulturfrågorna över lag – mer internationellt utbyte och samarbete kring människan som kulturell varelse, historiskt och i dag. Det är väldigt, väldigt, viktigt. Vi måste våga att på ett mer tydligt sätt kasta oss ut i internationella samtal om både skillnader och likheter. Forskningen inom helt andra områden, till exempel genetik, kommer förmodligen att ge helt nya perspektiv på världen som vi som kulturinstitutioner måste följa upp. Det kan vi bara göra genom att öka vårt utbyte med andra länder och öka samtalet om att vara människa.

Det är alltså ett starkt önskemål från vår sida. Det är den riktning vi vill ta.

Låt mig också säga något om framtiden. Det finns många utmaningar och möjligheter med att vara en statlig myndighet i en alltmer globaliserad värld. Vi föreställer oss att vi ska bana väg framöver för ett mer gränsöverskridande museum som just står för att bygga upp samtal om och dialog med världens kulturer.

Ordföranden: Tack så jättemycket, Sanne Houby-Nielsen. Då lämnar jag ordet till Örjan Molander, länsmuseumchef vid Kalmar läns museum.

Örjan Molander: Jag vill tacka så mycket för att jag fått komma hit. Låt mig först säga några ord om länsmuseumet. Därefter ska jag prata om hur vi jobbar med tidsresor, time travels.

Kalmar läns museum är en del av de regionala kulturinstitutionerna, de regionala kulturmiljöerna. Vi har 85 anställda vid länsmuseumet och omsätter 53 miljoner. Vår egenfinansiering är ungefär 55 procent. Vi har en bred kulturverksamhet; regalskeppet Kronan känner ni kanske till. Vi jobbar med arkeologi, byggnadsvård, samlingar med mera. År 2011 hade vi 135 000 besökare, vilket var en ökning med 5 procent.

En av våra fokusområden är kulturmiljöpedagogik, det vi blivit kända för. Det började redan 1985. På skärmen visas bilder från den första tidsresan vi hade utanför Kalmar, vid Trekantens skola. Det hela började mycket enkelt och i mycket liten skala. Det fanns behov av att kunna lyfta fram de lokala kulturmiljöerna på ett bra sätt och jobba med de lokala skolorna. Trekanten är en liten skola i utkanten av Kalmar och man ville där göra någonting mer, man ville lära sig om sin egen kulturmiljö. Det blev, och är fortfarande, utgångspunkten. Vi jobbar med skolans egen, lokala kulturmiljö. Bilden ni ser visar stenåldersboplatser, men det kan vara fråga om nästan vilken sorts kulturmiljö som helst. Åldern på den har ingen större betydelse. Vi jobbar med allt från stenålder fram till exempelvis 1980-tal.

Det allra första steget togs alltså 1985. Verksamheten utvecklades, ganska så långsamt, men tog ett stort kliv framåt 1997 när vi firade unionsjubileet i Kalmar. Då fick vi ansvaret för sommarlovsprogrammet Salve, som fick ett fantastiskt genomslag i hela Sverige. Alla ungdomar och barn satt och tittade på det på morgnarna. I samband med det började vi få internationella förfråg-

ningar. USA och andra länder hörde av sig och undrade om vi inte kunde komma till dem. Det spred sig och 2000 – 2002 fick vi ett nationellt uppdrag att jobba med tidsresor och sprida metoden i Sverige.

De internationella kontakterna ökade. Fler länder hörde av sig, och vi började bli alltmer vana vid att röra oss internationellt. Vi bjöd in våra internationella kontakter. Vi kände att vi behövde träffa alla på en gång, samtidigt. Därför bjöd vi in dem till ett seminarium i Vimmerby 2004. Det var ett antal länder som kom dit, och vi enades om att vi nog behövde ha någon form av gemensam organisation. Vi skapade ett nätverk med namnet Bridging Ages, som vi är ordförande, president, för. Vi fortsatte att utveckla verksamheten, och 2008 bildade vi tillsammans med Sveriges Hembygdsförbund ett utvecklingscentrum för kulturmiljöpedagogik. Genom utvecklingscentrumet jobbar vi både nationellt och internationellt och naturligtvis även lokalt och regionalt.

Vi är framme vid 2012, och utvecklingen fortsätter. Nu för vi diskussioner med Regionförbundet och det nybildade Linnéuniversitetet om hur vi ska kunna fortsätta att utveckla verksamheten på ett bra sätt. Men hela tiden är det skolan, lärandet och den lokala kulturmiljön som är i fokus.

De länder som visas på kartan på skärmen är sådana som vi jobbar med, varierande mycket; dessa länder ingår i nätverket Bridging Ages. Bridging Ages har en årlig konferens. Vi har varit i Kalmar, Tallinn och just i dessa dagar pågår den årliga konferensen i Izmir i Turkiet. När vi kommer ut internationellt och talar om vad vi gör i Kalmar län är just tidsresorna, time travels, det intressanta. Det är det man fastnar för.

Oavsett var vi är utgår vi från den lokala kulturmiljön. Det spelar ingen roll om det är på Storgatan i Kalmar, i ett kulturlandskap på Öland eller i en kåkstad i Sydafrika. Hela tiden jobbar vi utifrån den lokala kulturmiljön och ställer oss frågan: Vad finns det här som är av intresse och hur kan vi diskutera det ur ett lokalt, regionalt, nationellt och internationellt perspektiv?

Vi talar om de sju stegen när det gäller tidsresemotodiken. Jag ska visa några bilder på det. Det första är att välja ut en lämplig plats, en lämplig kulturmiljö. Där är alltid rådet till skolorna att de ska välja en plats nära skolan som de själva bryr sig om, detta oavsett vilken tidsålder vi talar om. Vi är naturligtvis behjälpliga i diskussionen om vad som är lämplig kulturmiljö. Sedan börjar arbetet med att ta fram historisk kunskap, göra research och diskutera vilket upplägg man ska ha. Vi jobbar med att läsa landskap. Vad är det i det här landskapet som är intressant? På vilket sätt kan vi lyfta fram och problematisera det? Vi producerar små foldrar som visar hur man går till väga. Den jag visar upp heter *7 steg – Seven Steps*. Den finns även på turkiska och flera andra språk.

Vi jobbar med alla åldrar, från förskolebarn och uppåt. Längst upp till höger på bilden jag nu visar står min kollega och talar inför lärare och föräldrar. Vi involverar ofta hela familjerna, men särskilt lärarna naturligtvis eftersom det är lärarna som sedan ska jobba vidare med det hela. På bilden till höger ser vi några lärare som får fortbildning i hur man jobbar med olika historiska

tekniker. Bilden till vänster är från en undervisningssituation. Det är eleverna och deras egna frågeställningar som är utgångspunkten. Vad tycker eleverna är intressant? Vad vill de veta? Ja, ofta är det väldigt enkla frågor – vad man åt, vad man hade på sig, hur relationerna var inom familjen. Sådana enkla frågor jobbar man med i det här sammanhanget.

Sedan är det då själva tidsresan. Det är den som är höjdpunkten. Jag vill dock poängtera att det är flera steg innan man kommer till själva tidsresan. Då är både lärare och elever väl förberedda. De vet vad som händer. De har fått nya namn. Det är en ny tid. De reser tillbaka i tiden. Vi ställer upp med all vår rekvisita, alla de historiska kläder som vi har. Och vi kommer till dem. Det är ett viktigt *statement*. Det handlar inte om att eleverna kommer till läns museet i Kalmar utan vi kommer till dem i deras lokala kulturmiljö, oavsett var det är någonstans.

Bilden visar några ord från deltagare:

- I remember from the Time Travel how the different race groups were joining each other in numerous daily activities.
- I learnt to speak freely and encourage myself to stand up for what's right and what I believe in.
- I learnt that fighting does not solve problems but causes more problems than solutions.
- The dancing in a circle was fantastic, Indian dance and Zulu dance. We threw away all our differences aside.
- Make Time Travel available to everyone.

Och favoriten:

- I will never forget the Time Travel, even if I try.

Några synpunkter från våra samarbetspartner i Turkiet, framför allt lärare, var ”The time travel method is an extraordinary educational tool for our country.” ”I believe that this teaching method is one of the best. It is an honor for me and my students to take part. And education has never been such fun before.” ”Travelling to 6000 B.C. was a great experience which gave me a totally different way of looking at history. We have to work to make the Time Travel method sustainable and widespread.”

Jag har en annan liten favorit här, från en deltagare i en tidsresa på en stenåldersdag i Västraby utanför Emmaboda. Hon beskriver mycket av vad de gjort och avslutar så här: ”När vi gjort allt detta blev det partaj med god mat och bra berättelser. Sedan var stenåldersdagen slut. Det var den roligaste dagen i mitt liv.”

Denna metod har många fördelar. Den ger djupinläring, kunskap och förståelse. Det är ett sätt att genomföra läroplanen, som vi hela tiden jobbar med, som är meningsskapande för eleverna och lärarna. Vi sammanför skola, mu-

seum och samhälle och har hela tiden ett tätt samarbete. Det ger rötter och identitet. Man lär känna sin hembygd. Det ger insikt i grundläggande samhällsfrågor, som demokrati, miljö, jämlikhet, mångfald, globala relationer och försoning, inte minst när vi jobbar internationellt. I Sydafrika, där vi varit ett tjugotal gånger, är det alltid fokus på demokrati och andra samhällsfrågor. Det här tar vi med oss hem till Kalmar län. Man är bättre i Sydafrika på att jobba med tidsresemotodiken och aktuella samhällsfrågor än vad vi är i Kalmar, men vi försöker lära oss. Sist men inte minst ger detta mycket glädje.

Det finns svårigheter också. Det vill till att skolan har en organisation och har möjligheter. Vi har just nu stora bekymmer med vår ekonomi. Vi har stora framgångar, och efterfrågan är större än någonsin, men de ekonomiska systemen underlättar inte. Pengarna tar slut. Det kan vara problem med att museer inte har kapacitet eller inte prioriterar detta. Vi prioriterar det naturligtvis, men andra museer kanske inte gör det. Lärarnas kunskap och elevernas förberedelser är jätteviktiga. Sedan kan det vara störande miljöer, bilar och sådant, men det får man försöka utestänga. Även vädret kan ibland vara bekymmersamt, som när det regnar.

Det är min kollega Ebbe Westergren, som egentligen borde ha stått här men som är på den internationella konferensen i Izmir i Turkiet, som har byggt upp hela den här metoden och spridit den över världen. Här är han i Sydafrika och jobbar. Jag fick också förmånen att åka till Sydafrika i mars och vara med under en vecka och träffa alla de här grupperna som jobbar lokalt med sin egen kulturmiljö. Jag var med på tidsresor och träffade företrädare för alltifrån skolor och museer till regionala institutioner, universitet och departement.

Här ser ni kontaktuppgifter till oss på Kalmar läns museum. Jag vill uppmana er alla att använda Kalmar läns museum och denna pedagogiska metod som resurs. Vi har goda kontakter och utarbetade metoder för att jobba på det här sättet.

Ordföranden: Vi tackar Örjan Molander så jättemycket. Jag lämnar nu ordet till Eva Melldahl, som är samordnare för internationella och interkulturella frågor på Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Eva Melldahl: Tack för att jag fick komma! Jag kommer alltså från Nämnden för hemslöjdsfrågor. Jag tänkte inleda med att beskriva vad hemslöjd är, i alla fall för mig: att tillverka det vi behöver av det som finns i närheten för att klara livhanken. Det rör sig om kunskap om teknik och material som ofta överförs från generation till generation. I Sverige har det varit någonting som vi värnat om.

På affischer på stan står det att hemslöjden fyller 100 år. Men det gör inte hemslöjden. Den har alltid funnits och finns överallt i hela världen. Det är den organiserade hemslöjden i Sverige som fyller 100 år. Jag vill ta avstamp i det.

I går var det invigning av jubileumsutställningen på Liljevalchs, och på invigningsdagen kom 5 500 personer, vilket är rekord. Där möts man av en

skog full av löv som människor från hela Sverige har gjort. Alla löv är olika, och så olika är vi människor. Men vi har alla behov av att göra avtryck, göra saker med våra händer och vara kreativa på ett eller annat sätt. Inom hemslöjden är det bland annat den taktila kreativiteten som vi värnar om.

I ett annat av utställningsrummen visas slöjd från hela världen. Där finns vävda, broderade och tryckta rosor från Polen, Vitryssland, Norge, Slovakien, Estland, Kina, Sverige och Guatemala i samspel med den samiska slöjden. I ett tredje rum kan vi se resultatet av diskussioner som Nämnden för hemslöjdsfrågor fört tillsammans med ett antal inbjudna konstnärer om hemslöjd. Vad är hemslöjd? Vad är svenskhet? Vad är äkthet? Vad är religion, kommersialism och globalitet? Detta gestaltas i fem objekt. Så arbetar hemslöjden i dag, med det interkulturella och det internationella perspektivet. Var slutar det ena, och var börjar det andra? Sverige finns i världen, och världen finns i Sverige. Det måste ge avtryck i vår verksamhet.

Jag jobbar alltså på Nämnden för hemslöjdsfrågor, en liten myndighet i Sverige som bland annat har till uppgift att strategiskt samordna och driva frågor kring hemslöjd. Stor vikt läggs vid fortbildning och stöd till konsulenterna i deras yrkesutövning. I min uppgift ligger alltså att stödja konsulenterna, till stor del i deras internationella och interkulturella arbete. Vi har inte som tidigare företrädde myndigheter särskilt mycket pengar att dela ut till projekt, utan det är sammantaget en och en halv miljon, och då gäller det inte bara det internationella området.

För några år sedan började vi processen med internationalisering och interkulturella frågor. Det gjordes i ett projekt som vi kallar för All världens slöjd. I det tog vi också fram en skrift som heter *Svensk hemslöjd eller hemslöjd i Sverige*. Den ligger till grund för det arbete som vi har startat nu. I höstas skrev jag en strategisk plan om nulägesanalysen för att fortsätta detta arbete framåt. Det gör jag under året och förhoppningsvis ett slag till. Det är en fråga som prioriteras av Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Under det här året har vi valt att prioritera det som sker i landet, men som jag sade tidigare: Det som sker i landet sker också i världen och vice versa. Vad jag vill betona är att slöjden är så universell. Det är ett gemensamt språk, precis som man varit inne på tidigare här. Kulturen har en otrolig kraft i det internationella arbetet. Vi har gemensamma tekniker i hela världen, och därigenom kan vi kommunicera med våra händer.

Det har alltid funnits en internationell påverkan på slöjden, och det har hemslöjden alltid uppskattat och tagit del av i större eller mindre projekt. Vi har en tidskrift, *Hemslöjd*, som jag tog med. Den tar alltid upp det internationella perspektivet i varje nummer med en eller flera artiklar. Den här är full av sådana artiklar.

Vi har alltså erfarenhet av kortare internationella projekt och även längre. Jag vill nämna ett av dem. Vi hade för några år sedan tillsammans med Etnografiska museet en kelimutställning där man diskuterade den kurdiska frågan. Den gick sedan runt hela landet som vandringsutställning. I sommar kommer vi att ha en internationell ungdomskonferens utanför Göteborg. I det projekt

som jag nu jobbar med har vi startat ett antal samtal – det har ännu inte kommit till samarbeten – med Statens museer för världskultur, Sveriges museer, Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet och Hembygdsförbundet. I de här samtalen är det kulturarv, identitet och mänskliga rättigheter som står i fokus, för vi måste få perspektiv på vad vi menar med kulturarv.

Nu är det så där med tid, ni vet. Den springer i väg. Men jag vill i alla fall nämna att vi också har erfarenhet av ett längre projekt i Vitryssland. Det har varit ett demokratiseringsprojekt i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan och med pengar från Forum Syd. I det projektet har tre faktorer varit väldigt viktiga och centrala, och dem vill jag framhäva: tid, pengar och därigenom kvalitet. Man kan inte göra någonting utan tid och pengar. Då blir det inte kvalitet. Det hänger ihop. I det projektet hade vi turen att ha alla tre faktorerna, som kunde samspara med varandra. Det pågår fortfarande samarbete med Vitryssland. Jag får fortfarande rapporter därifrån. I morgon ska jag träffa en vitryska för att samtala om nya projekt. De har byggt upp en demokratisk organisation, och vi har stött utvecklingen. Det har skett i samverkan i ett ömsesidigt utbyte på demokratisk grund, där de har kunnat lära av den svenska erfarenheten inom hemslöjden och där vi har fått lära mycket om livsvillkoren i de forna Sovjetstaterna.

Jag tror att jag har använt mina tio minuter, men jag skulle kunna fortsätta att prata hur länge som helst.

Ordföranden: Tack så jättemycket, Eva Melldahl! Du har säkert använt dina tio minuter, men vi har redan passerat tidsgränsen. Nu ska vi egentligen dricka kaffe, men det ska vi naturligtvis inte göra än, för vi har Ulrika Holmgaard kvar på listan. Hon ska också få sina tio minuter. I dag är Ulrika vd på Svensk Scenkonst, men hon har tidigare varit kulturråd vid svenska ambassaden i Berlin, och det är utifrån det uppdraget hon i dag ska prata.

Ulrika Holmgaard: Jag tackar också så mycket för att jag fick komma hit, även om jag trodde att det var som representant för Svensk Scenkonst och dess internationella verksamhet. Det är väldigt kul att höra om allt det fantastiska som händer inom svenskt kulturliv. Det som har nämnts här är sådant som utifrån mina år i Berlin har en chans att komma ut i världen och kanske också få in någonting i Sverige. Det levande scenkonstlivet har lite större problem. Men det får jag inte prata om i dag.

Jag tänkte försöka gå tillbaka ett år – så länge sedan är det jag kom från Berlin – och titta på förutsättningarna lite kort. Jag kommer att skippa Tyskland, som ni kan allt om. Jag ska tala om vad Sverigefrämjandet betyder, framför allt hur integrerat främjande påverkar. Det är ett slags realitetscheck som jag vill göra. Jag ska också tala om kulturens roll i främjandet, främst det svenska, men också det tyska som ett exempel på hur man skulle kunna göra.

Det är UD som på något sätt sätter ribban i främjandearbetet. Tyvärr används inte ordet ”kultur” speciellt ofta i utrikesdeklarationen. Det spelar inte så stor roll vilket år man tittar på. Jag tror att det förekommer en gång, vilket

jag tycker är synd. Man pratar om ”public diplomacy” och ”nation branding”, men ”culture diplomacy” får väldigt lite utrymme och möts med ganska stor skepsis när vi börjar arbeta. Jag tycker att det är tråkigt. Kulturell diplomati är ett oslagbart verktyg att jobba med när man gör det på riktigt och lyckas få krediten och trovärdigheten. Det är den stora utmaningen som kulturråd, tycker jag, att få de olika världarna att mötas.

Jag tar Leipziger Buchmesse som ett bra exempel. Vi har kämpat år efter år för att göra detta i mars. Det är ett samnordiskt arbete där de fem nordiska ländernas ambassader deltar. Vi får kämpa varje år för de ungefär 3 000 euro som det kostar, för det är en återupprepning. Här har vi problem med att projekt premieras. Jag skulle vilja slå ett slag för kontinuitet och upprepning av det goda. Det är tusentals besökare och enormt mycket press. Det svenska litteraturarvet kommer då ut i världen.

Jag kan inte låta bli att visa kartan över Tyskland. Den visualiserar att vi har ett ganska stort område att nå ut till med den svenska kulturen. För detta hade vi de senaste två åren 400 000 svenska kronor i verksamhetspengar. Vi hade också tusentals svenska konstnärer i Tyskland och framför allt Berlin som spädde på budgeten.

Utgångspunkten för arbetet är i förlängningen ett antal verksamhetsmål för Sverigefrämjandet, där Svenska institutet effektuerar det som UD konstaterar och kommunicerar. Under mina tre och ett halvt år fanns det någonting som hette varumärkesplattformen som Svenska institutet nämnde, med satsningar som skulle svara upp mot nytänkande, öppenhet, omtänksamhet och äkthet. Detta hade man att förhålla sig till när man skulle jobba med svensk kultur i Berlin.

Blotta närvaron av vår samnordiska ambassad är goodwill för Sverige. Det är fantastiskt med fem ambassader som lyckas samsas, som jobbar tillsammans och bor tillsammans. Det väcker rättmätig beundran från omvärlden.

Vad är det då som egentligen gör det möjligt för oss att bedriva en verksamhet med så lite pengar? Det är faktiskt det svenska kulturlivet som rör sig utan någon större ersättning. Det är konstnären som befinner sig i rörelse.

Kulturdepartementet har ansvaret för kulturråden. Vi är sju stycken, åtta om man räknar in Bryssel. Hela verksamhetsbidraget ligger på UD-FIM-KULT, och det söker man varje år. Jag ska inte säga så mycket om Sida, för det är inte aktuellt för Tyskland, men jag kan ändå konstatera att det är oroande att Sidas kulturpengar verkar vika. År 2007 var det 140 miljoner; nu är det 40 miljoner. Det är ett dåligt tecken.

Det var roligt att höra företrädaren för Musikverket. Jag tror att det kan betyda väldigt mycket för det internationella. Under de år jag var i Berlin var tyvärr musiken lite satt på undantag när Rikskonserter avvecklats och Musikverket planerades.

Som kulturråd planerar och planerar man och lägger upp sin årsplan, men i slutänden är det andra mekanismer som i stor utsträckning styr verksamheten, och det är självklart. Vi jobbar i en politisk värld. Världshändelser, politik,

näringsliv, det officiella Sverige etcetera är det som i ganska stor utsträckning präglar våra förutsättningar.

Jag tänkte visa två olika främjandexempel som ganska tydligt visar två vägar man kan gå. Det ena är ordförandeskapsinvigningen inför hösten 2009. Det andra är Correct me if I'm critical, som var ett helt fristående konstprojekt.

Alla vill vi göra den där absolut optimala invigningen av ett halvår där Sverige ska vara i fokus, och vi bestämde oss för att satsa stort. Under ett års tid förberedde jag en invigning som skulle vara i två dagar. Vi var på ambassadområdet. Det var en succé på sitt sätt, med över 11 000 besökare. Vi klarade det på en ganska rimlig budget tack vare sponsring. Vi fick inte säga vilka det var som sponsrade, men det kanske är preskriberat nu. Det var Vattenfall, som inte stod jättehögt i kurs. Men man tager vad man haver för att få igenom en sådan här sak. Framför allt närvarade över 100 svenska musiker och konstnärer, med alldeles för låg ersättning. Jag tror inte att vi höll oss till ramarna i ramavtalen. Men det var en framgång på sitt sätt. Är detta en målfyllelse för kulturarbetet utomlands?

Det andra var ett försök till konsthappening, en konstutställning som mer skulle matcha Berlins förutsättningar med alla dess konstnärer, framför allt inom bildkonst och modern konst, som dominerar. Då ville jag ha ett uttryck och ett möte utifrån det sätt som konstnärer alltid jobbar på: gränsöverskridande, inte utifrån nationstanke utan internationellt. I konkurrens med andra tog jag in en turkisk Berlinbaserad curator med Sverigeerfarenhet för att skapa en utställning som skulle rymma samtal och möten på både vårt ställe, Felleshuset, och obskyra ställen ute i Berlin för att på så sätt nå ut.

Detta kan man konkret säga skapade en hög trovärdighetsfaktor i alla konstkreter. Jag märkte det. Det blev som vågor under lång tid efteråt. När jag sade att jag kom från svenska ambassaden och heter Ulrika Holmgaard var det bara blankt. Sedan sade jag: Jag har jobbat med Correct me if I'm critical. Då såg jag att det tändes ett igenkänningsljus. Men detta dokumenterades inte speciellt. Det skrevs inte särskilt mycket om det i konventionella medier. Däremot skrevs det mycket på nätet på bloggar. Här är min fråga: Vad är ett framgångsrikt främjande?

Jag skulle vilja lyfta fram Tyskland och det sätt som man där hanterar konst och kultur på i ett internationellt och nationellt sammanhang och ha det som en bakgrund när vi tittar på vad det är vi satsar på och vad vi satsar på hemma. Det vi satsar på hemma är det som också kommer att märkas ute. Man säger att dansen har problem i relation till andra scenkonstformer. När det är identifierat sätter man sig ned och skapar någonting som man kallar för Tanzplan Deutschland med en budget på 12 ½ miljon euro för fem års tid. Jag är säker på att detta kommer att få och har fått effekter också på ett internationellt plan. Initialt är det dock en nationell satsning.

Man sätter konst och kultur i första rummet. De sekundära effekterna uppmuntras men förblir sekundära. Man gör en distinktion mellan kulturella och kreativa näringar. Näringspolitiken har ansvar för de kreativa näringarna,

kulturpolitiken för de kulturella. Man formulerar sig också med kreativa näringar och förstår det som en spill-over-effekt. Jag tycker att det är jätte viktigt när vi pratar vidare om vad vi satsar på.

Våra utmaningar för kulturen och konsten ligger någonstans i balansen mellan konstnärlig trovärdighet och "icing on the cake". Vad innebär egentligen integrerat främjande, och var står konsten i detta? Min uppfattning är att det oftast blir "icing on the cake". Det råder en brist på långsiktighet, långsiktigt tänk och kontinuitet.

Jag lade alltid väldigt mycket tid på att skaffa pengar till att göra saker. Jag själv på plats med min familj kostade säkert över 1 miljon, och vi hade 400 000 att jobba med. De där sakerna balanserar inte. Den knappa budgeten måste man ändra. Kulturavdelningens dubbla huvudmannaskap och låga status på ambassaden är också ett problem. Jag tillhörde UD och Kulturdepartementet, men Kulturdepartementet har låg status inom UD. En annan svaghet är att Sveriges kulturråd utnyttjas dåligt för att samordna informationen till Sverige. Vi saknar även metoder för att mäta om vi gått i mål.

Vissa konstformer lämpar sig sämre för det integrerade främjandet, vissa bättre. Mitt konkreta förslag är att dela upp kulturrådets arbete i två huvudfåror. Den ena fåran är det integrerade främjandet, som servar politiken och de verksamhetsmål som man har. Den andra fåran jobbar med att stärka det rena konstnärliga uttrycket och dess plats på internationella spelplaner. Budgeten ska då också vara avgränsad på det sättet.

Det är en liten del av den konstnärliga verksamheten som bör diskuteras som rena kreativa näringar. De kulturella näringarna behöver fortsatt stöd för sin produktion utan att avkrävas ekonomiska resultat; man ska lita på de immateriella. Det skulle vara fint om Sverige kunde få ett svenskt Goetheinstitut med ett tydligt mandat och en stor budget för den svenska kulturens internationalisering.

Jag vill också understryka vikten av att öka närvaron i Sverige av internationell konst och internationella konstnärer, vilket har nämnts tidigare här. Det går inte bara åt ett håll, utan vi måste också få in mer. Slutligen skulle jag vilja säga att jag tror att vi kan och borde våga lita på konstens egenkraft att förmedla. Vi borde inom främjandet ge utrymme till konsten att agera av egen kraft.

Ordföranden: Tack så jättemycket för det, Ulrika! Vi har kommit till punkten kaffepaus.

Ordföranden: Då tänkte jag att vi fortsätter. Vi har kommit till den punkt där ledamöterna har möjligheten att ställa frågor. Min uppmaning är att ställa korta frågor och ge korta svar så att alla partier får möjlighet att ställa frågor. Jag lämnar först ordet till Socialdemokraterna och Isak From, varsågod.

Isak From (S): Tack så mycket. Det var väldigt spännande föredragningar som har väckt nya frågor.

Jag tänkte börja med lite övergripande frågor som jag tycker att ingen av er riktigt har berört. Det har lite grann med 2014 att göra och vårt eget kulturhuvudstadsår.

Europa beslöt tidigt om kulturhuvudstadsår. Det första kulturhuvudstadsåret var i Aten 1985. Sedan har ett antal europeiska städer och även Stockholm varit kulturhuvudstad.

Min fråga på det övergripande planet är: Vad har kulturhuvudstadsåret som företeelse betytt för svenskt kulturliv? Har det betytt någonting? Kan i så fall vi i Sverige hoppas att vårt kulturliv ska kunna föras ut i Europa, och hur ska vi kunna dra nytta av det?

Jag har sedan en ganska stor fråga. Sanne Houby-Nielsen var inne och visade en liten bild på en ask som Google Art hade lagt ut. Min fråga gäller digitaliseringen och allt vad den kan innebära.

Är det så att vi bör göra mer för digitaliseringen? Eller är det så att vi kan förvänta oss att Google eller någon annan internationell stor koncern kommer att ta stafettpinnen och bli en kulturmotor, och är det så att vi vill det? Det är någonting annat.

Sedan går jag tillbaka lite grann till Europa och hur vi själva tar till oss kultur. I och med att vi har lagt ned Rikskonserter, som har gått över till Statens musikverk, vad har vi då för andra verktyg för att kunna föra utländska musikevenemang ut över hela landet?

Detta vara tre frågor som jag hoppas var korta.

Ordföranden: Tack så mycket, Isak. Nu får ni som talat känna efter. Vem vill svara på dessa frågor?

Sanne Houby-Nielsen: Jag vill naturligtvis gärna svara direkt på frågan om Google Art och det exempel som jag visade.

Principiellt vill jag framföra att vi inte kan få nog tillgänglighet. Google Art är en kanal som är jättebra. Men självklart måste vi även utveckla egna kanaler där vi själva styr den information som läggs ut.

Jag vill också påpeka att Google Art når en publik. Vi är som myndighet väldigt angelägna att även bli medlemmar i andra stora liknande tillgänglighetsprogram.

Jag vill här framföra att det finns en koreansk motsvarighet till Google som våra samlingar nu blir en del av. Det betyder att man då öppnar sig för en helt annan publik. Den koreanska motsvarigheten till Google tar på sig att till exempel översätta alla texter till en rad asiatiska språk.

Vi kan inte få nog tillgänglighet. Men självklart måste Sverige också ha egna tillgänglighetsprogram. Det är jätteviktigt. Jag hoppas att det var svar på frågan.

Stina Westerberg: Jag kan försöka ta mig an den sista frågan som du hade om kulturevenemang över hela landet. Förändringen är egentligen större än att man lägger ned en statlig aktör. Det handlar som jag tolkar det om själva samverkansmodellen där man lägger större ansvar på lokala och regionala aktörer och därmed skapar en större autonomi i regionerna.

Man lutar på att regionerna förstår vad de har för kulturutbud och vad de har för önskemål. Det som är intressant är att när Rikskonserter försvann kan man se att under de två senaste åren har det vuxit fram nya typer samarbeten. De behöver lite tid på sig men kommer att växa fram och hantera till exempel turnéer i Sverige.

Det som i dag heter länsmusik är en väldigt stark spelare där många länsmusikorganisationer går samman och bildar turnénätverk. Det finns också arrangörsnätverk som byggs upp och samverkar med organisationer och regioner.

Det ser väldigt positivt ut. Men det är ett samarbete i start. Det kan få en positiv effekt såtillvida att det som kommer ut och händer är någonting som man verkligen vill ha. Det är inte någon annan som sitter och bygger turnéer och skapar ett utbud, utan utbudet skapas där behovet finns och man är nära sin publik. Det kan vara en fördel.

Detta är ett samarbete som är i uppstart och som just nu formeras. En del har sökt pengar från Musikverket och fått det. Det kan vara bra att veta att det pågår.

Ellen Wettmark: Vad gäller frågan om kulturhuvudstadsåret är Umeå kulturhuvudstad 2014. Vi är en rad statliga myndigheter som har fått uppdraget att stödja och samverka med Umeå för att se till att kulturhuvudstadsåret blir så bra som möjligt.

Ett stort skäl till att det är viktigt på nationell nivå är att vi ser att det betyder väldigt mycket på lokal nivå för kraftsamling och utveckling av det lokala kulturlivet och dess möjligheter till internationella samarbeten.

Vi kan se att det kan ha effekter för regional tillväxt. Det blir en motor för en stor utveckling. Det är inte förrän flera år efter 2014 som vi kommer att kunna se vilken effekt det har haft för Umeå.

Om man tittar tillbaka på när Stockholm var kulturhuvudstad 1998 måste vi komma ihåg att det var en helt annan situation och ett helt annat klimat för internationaliseringen. Det är svårt att se vad som är orsak och verkan.

Vi ser en hel del institutioner som var verksamma internationellt, Tensta konsthall som startades i och med kulturhuvudstadsåret men även Dansens Hus. Det blev ett startskott för en ökad internationalisering som troligen har haft effekter på lång sikt. Jag hoppas att det var någon sorts svar på frågan.

Isak From (S): Finns det något exempel på att man i dag från svenska institutioner har kontakt med Maribor i Slovenien och Guimarães i Portugal som är kulturhuvudstäder i år?

Hans Lepp, Svenska institutet: Min enkla fråga är om en icke-talare får ge ett svar. Mitt namn är Hans Lepp, och jag kommer från Svenska institutet.

När det gäller Umeå som kulturhuvudstad 2014 har även Svenska institutet engagerats i frågan i så måtto att vi sedan årsskiftet har ett Östersjöinstitut som ligger i Visby. Det unika med 2014 är att det är två kulturhuvudstäder som ligger vid Östersjön. Det är Umeå och Riga.

Som ansvarig för ett samarbete kring Östersjön har vi sett att vi i ett EU-perspektiv kan lägga fokus inte bara på Umeå utan också på att göra Östersjöregionen mycket attraktivare genom att två kulturhuvudstäder ligger vid samma innanhav. Detta kan få en stor effekt i Europa om det hanteras och sköts på rätt sätt. Vi har alltså ett särskilt program om urban utveckling som institutet driver tillsammans med Umeå och Riga för 2014.

Örjan Molander: Jag kan inte nog poängtera vikten av att vi jobbar vidare med digitaliseringen. På Kalmar läns museum har vi fått möjlighet att bygga nya föremålsmagasin. I samband med det kommer vi att digitalisera alla våra samlingar. Vi tror att det är oerhört viktigt. Vi för diskussioner med Regionförbundet om finansieringen. Vi ser det som en del av den regionala utvecklingen. Det är inte bara en museiintern fråga, utan det är i allra högsta grad en viktig samhällsfråga som vi driver hårt.

Anna Serner, vd, Svenska Filminstitutet: Jag vill egentligen bara prata om digitaliseringen. Google i all ära, men jag tror inte att man ska förvänta sig att en kommersiell aktör tar sig an vårt arv på det sätt som vi vill. Vi har 8 000 svenska filmtitlar som kanske inte kan digitaliseras om 20 år därför att kompetensen för det analoga materialet försvinner i världen. Vi har redan nu ett internationellt samarbete där folk kommer till oss för att titta på det analoga labb som vi har ute i Rotebro. Redan nu har man lagt ned sådana ute i världen. Jag vill uppmuntra till initiativ att lägga pengar på att digitalisera våra samlingar innan det är för sent.

Cecilia Magnusson (M): Vi har fått reda på väldigt många spännande saker om myndigheternas arbete med internationalisering. Jag har tre infällsvinklar.

Det var många myndigheter, men det finns ännu fler som arbetar med internationella frågor, med att föra ut Sverige i världen och med utbyte. Jag undrar om ni som jobbar med detta har någon samverkan mellan myndigheterna. Hur skulle man kunna göra ert arbete ännu mer effektivt? Vi är ett litet land, och vi behöver starka organisationer för det här arbetet. Det var den första delen.

Den andra delen gäller barnperspektivet. Örjan Molander följde alla riktlinjer där barnperspektivet är en viktig prioritering för regeringen. Jag undrar om vi kunde få en inblick i hur ni övriga ser på barnperspektivet när det gäller att föra ut Sverige i det internationella perspektivet.

Den tredje delen handlar om jobblinjen. Vad görs det för att svenska konstnärer ska kunna komma ut och arbeta i Europa och i världen? Det skulle vara intressant att få några exempel på det.

Ann Larsson: Jag tror att alla myndigheter har jobbat väldigt mycket med samverkan den senaste tiden och försökt att fylla den med innehåll. Jag skulle vilja säga att vi håller på med samverkan väldigt mycket. Det gäller både konkreta frågor och övergripande på olika plan. Ett exempel här i dag är att det finns en stark samverkan mellan Konstnärsnämnden, Kulturrådet och Dansens Hus när det gäller internationaliseringen av dansen. Den har vi jobbat med extremt handfast och konkret men även övergripande. Det finns naturligtvis mycket annan samverkan med filmen och musiken också.

Man ska ju alltid jobba effektivare. Det ska vi som myndigheter göra. Vad betyder det då? Som vi tolkar det bör det betyda att vi får ut mer effekt, det vill säga att vi träffar rätt med våra medel. Något som man kan se och som Kulturrådet framhöll här är att vi tror att det skulle vara bra med en större samverkan mellan kulturmyndigheter, UD och Näringsdepartementet när det gäller internationaliseringen. Där har de gjort ett framstående arbete i till exempel Danmark. De har fört samman alla som arbetar internationellt och infört en internationell policy som är övergripande. Det är kanske ett sätt att kunna jobba effektivare.

Frågan om barnperspektivet lämnar jag till någon annan att svara på, men jobben är väldigt mycket vår fråga. Vi gör på olika sätt. Konstnärsnämnden fokuserar just på konsten och det konstnärliga. En sekundär men extremt viktig effekt av vår internationalisering är naturligtvis att man kan försörja sig som konstnär och att man har en större marknad.

En viktig sak som vi inte har pratat om här är kritisk massa. Sverige är helt enkelt inte ett så stort land när det gäller befolkning. Det såg vi tydligt när vi fick upp Tyskland här. Det finns fler människor där. Det finns helt enkelt ett större upptagningsområde och en större marknad. Därför är också internationaliseringen extremt viktig för konstnärer på det sättet. Det gäller för alla små länder i Europa, och det är någonting vi jobbar för inom EU. Det pågår också konkreta projekt, AF Kultur Media har till exempel ett flertal internationella projekt i dag där man stöder jobbresor nere i Europa på olika sätt. Man har även auditions för den tyska marknaden. Det var några konkreta exempel.

Sanne Houbby-Nielsen: Jag vill svara på frågan om barnperspektivet. I min presentation lyfte jag fram att barnens världskultur är ett mycket starkt prioriterat område för oss. Det blir kanske något av det mest prioriterade för oss. Jag vill lyfta fram att vi har tagit ett initiativ som vi kallar BUS-certifikat. Det innebär att vi gör särskilda satsningar som har ett barn- och ungdomsperspektiv där vi har implementerat vår satsning i samarbete med barn och unga. Vi kommer också att jobba med till exempel webben och olika former av tillgänglighetsformer för att nå ut så brett som möjligt.

När det gäller samarbete mellan myndigheter vill jag självfallet lyfta fram centralmuseernas roll. Jag tror att det är mycket viktigt för oss allihop att kunna utvidga det här samarbetet. Jag vill också lyfta fram ett mer internationellt uppdrag. Det kan vara svårt att nå utanför Europa. Det finns olika typer av satsningar inom EU, men så fort man rör sig utanför EU är det svårare. Här behöver vi – och nu pratar jag om min egen myndighet – olika typer av samarbeten med andra myndigheter som kan främja och ge stöd till oss i detta.

Eva Melldahl: Det gäller frågan om barn och unga. Inom hemslöjden har vi jobbat länge med barn och unga. Det har arbetats fram en metodik som kallas för slöjdklubbmetodiken. Den är internationellt intressant. Där finns mycket att göra. Den efterfrågas vid internationella kontakter. Det är användbart även på andra ställen. I den pedagogiken arbetar vi tvärkulturellt och med barnets hela förmåga till skapande också inom teater och dans. Det finns också intresse från museivärlden att samarbeta om barnpedagogiken, slöjdklubbspedagogiken. Vi har just inlett ett samtal med SMVK om ett sådant samarbete. Samarbete är naturligtvis mycket viktigt för oss som en liten myndighet. Det är viktigt att fortsätta så att dessa samtal också blir ett samarbete.

Ellen Wettmark: Jag vill också svara på frågan om barnperspektivet. Barn och unga är mycket prioriterade också för Kulturrådet på det internationella området. Där är vi så lyckligt lottade att vi har flera mycket framgångsrika och efterfrågade barnteatergrupper som turnerar runt över hela världen. Eftersom vi jobbar så specifikt med barnperspektivet i kulturen i Sverige är det också mycket roligt att kunna visa upp föreställningar som tar så stor hänsyn till barnets ingångsvärden.

Dessutom är flera av de projekt som ingår i vårt Sidasamarbete inriktade på barn- och ungdomsprojekt. Det är inte minst ett sätt för kulturaktörer att utveckla olika metoder för att arbeta med barn och unga där man kanske möter barn och unga som har helt andra förutsättningar än de man vanligtvis arbetar med. Vi tror att det är mycket lärorikt.

Vi stöder också en del större manifestationer som Bibu i Lund som är en barn- och ungdomsteaterfestival. Jag nämnde Almapriset, och jag vill återigen understryka att Sverige är fokusland på världens största barnboksmässa i Bologna nästa år. Vi tror att det kommer att bli en stor manifestation med bred synlighet för barnkultur från Sverige.

Sanne Houby-Nielsen: Jag glömde en viktig sak om samverkan mellan myndigheter som jag gärna vill lyfta fram. Man skulle kunna föreställa sig ett lite ovanligt samarbete mellan till exempel vår myndighet och Försvarmakten. När Sverige skickar ut soldater tycker jag att man skulle vidga deras insikt i den kultur som de kommer att möta. Jag tror att det är ett otroligt viktigt inslag och en roll vi gärna skulle vilja titta närmare på.

Ulrika Holmgaard: Nu ska jag ge positiv feedback och verkligen bekräfta att den svenska satsningen på barn och unga syns utomlands. I vår verksamhet fanns det alltid med som en integrerad del. Vi hade check på barn och unga oavsett om det var en bokmässa, ordförandeskapsinviqning, designutställningen Svenska frön som Svenska institutet gjorde eller Almapriset som vi lyfte fram. Sverige har ett renommé som ett väldigt starkt föregångsland när det gäller satsning på barn och unga. Det kan jag verkligen bekräfta.

Tina Ehn (MP): Vi har fått jätteintressanta föredragningar här i dag. Det har varit olika perspektiv som gör att man känner att det skapas en ökad förståelse. Jag vill ställa min fråga till Statens museum för världskultur. Ni nämnde ett mer gränsöverskridande museum, mindre fokus på äganderätt och mer fokus på internationellt samarbete, vilket låter mycket intressant. Du sade också att det skulle kunna behövas mer internationellt utbyte om nya perspektiv på samlingarna. Du nämnde kvinnornas roll. Du får gärna utveckla det. Hur är det möjligt i ett internationellt perspektiv? Hur ser andra museer på det?

Sanne Houby-Nielsen: Jag uppfattade att det var två frågor, en om en äganderätt och en om att introducera nya perspektiv när det gäller kvinnor.

Jag vill framföra att det ofta är mycket fokus på äganderätt. Därmed begränsar man egentligen kulturarven och låser fast dem till en specifik fråga som ofta är knuten till nationalstatstänket. Men kulturarv har en mycket bredare innebörd. För att vi ska kunna diskutera den här innebörden mycket bredare skulle man egentligen önska att äganderätten inte fick så mycket fokus. Man skulle egentligen prata mycket mer om förvaltandeplikt. Det kulturarv som man gärna vill äga är alltid ett kulturarv som man inte lyfter fram. Det finns en risk att det inte får den uppmärksamhet som det behöver. Det är en problematik som jag tycker att man behöver prata mycket mer om.

Den andra frågan handlade om nya perspektiv på samlingarna. Jag tillät mig att lyfta fram kvinnan. Tittar man på den svenska historien har en rad upptäcktsresande lyfts fram som allihop är män. Här skulle man kunna jobba helt annorlunda om man tittade på kvinnors och barns roll. Vi har ett enormt arkiv med skriftligt material, foton och annat där man plötsligt ser att kontaktområdet mellan Sverige och andra länder har varit hemskt mycket bredare än det som vi har tittat på nu. Det tror jag också är någonting som man skulle kunna få stort utbyte av att diskutera tillsammans med andra länder. Det är bara ett område. Det finns så många andra, nya perspektiv. Jag hoppas att det var svar på frågan.

Lars Ohly (V): Ni lyckades bra med att få oss intresserade av att veta mer, och därför räcker inte tiden till egentligen. Då får man begränsa sig, och jag begränsar mig till en bisats som Ulrika Holmgaard nämnde i sin inledning, nämligen att det skulle vara intressant att se ett svenskt Goetheinstitut. Ann

Larsson sade i sin inledning att konstnärer och kulturutövare i princip alltid har rest. Jag kan inte tänka mig någon kulturutövare som inte vill att deras kulturskapande ska bli tillgängligt för så många som möjligt, och där är gränserna ett hinder ibland.

Samtidigt sade Eva Melldahl att tid plus pengar behövs för att det ska bli kvalitet. Ett Goetheinstitut i svensk tappning skulle kanske inte ha samma fokus på språklig utveckling som det tyska Goetheinstitutet har utan mer fokus på kulturellt spridande. Det tycker jag är en fantastisk tanke. Den är lite visionär eftersom den onekligen skulle kosta en hel del pengar. Jag skulle gärna vilja höra flera reagera på Ulrika Holmgaards förslag. Tycker ni att det skulle kunna vara värt att ens diskutera? Eller är det för utopiskt? Är det faktiskt möjligt som en tanke att arbeta vidare med?

Ann Larsson: Det är säkert få i den här gruppen som tänker säga att det är ett dåligt förslag. Jag sitter i en internationell grupp under EU. Det har visat sig att Frankrike redan nu håller på med något liknande. De har initierat ett kontor för konst och kulturell spridning i New York och Berlin, tror jag, och man pratade om London också. Det är alltså inte ett fokus på deras Institut Français som är mycket inriktat på språket, utan man tittar på spridning av konst och kultur i flera länder. Det finns alltså exempel på att man kanske kan göra det.

Stina Westerberg: Jag vet inte om just ett institut löser problemet. Det finns andra som gör det som Frankrike gör. Finland har till exempel genom sitt musikexportkontor startat kontor. De har haft en representant i Stockholm under ett år som har jobbat för att främja finsk musik i Sverige för den nordiska marknaden. De har personer utplacerade i Berlin, i London och kanske också i USA.

Vi har redan ett nätverk som vi skulle kunna aktivera. Det skulle kunna bli professionella kompetensplatser där man som utövare får hjälp att etablera sig på en ny marknad. Där behövs det nog kunskap hos dem som är utplacerade om den specifika marknaden som man vill komma in på. Det är både en exportfråga och en spridningsfråga. Det handlar mycket om att få bort flaskhal-sarna när det gäller hur man jobbar när man ska ta sig ut. Mycket handlar om att förstå den marknaden, hitta kanaler, öppna dörrar och nå rätt personer när man ska ut i världen.

Att främja svensk språkundervisning, som Goetheinstitutet gör, är kanske inte den del som vi är ute efter. Men det behövs verkligen kompetens och resurser för att få hjälp att komma ut som utövare, och det saknas i dag.

Anna Steele (FP): Jag vill också tacka för jätteintressanta föredragningar. Jag vill genast ut på nätet och lyssna på instrument och titta på virtuella mästerverk.

Jag har två frågor. Den ena är till Statens musikverk, som redan har svarat på ganska många frågor. Hur ser ni på kulturskolans roll i det svenska respektive internationella musiklivet? Finns det utvecklingsmöjligheter?

Den andra frågan går till Nationalmuseum. Nationalmuseum ska ju byggas om nu under några år. Jag undrar hur arbetet ser ut med internationella utbytesutställningar under den pågående ombyggnaden.

Stina Westerberg: Jag kan börja eftersom jag fick den första frågan om kulturskolans roll. En helt personlig reflexion är att kulturskolorna är livsviktiga för svenskt musikliv. Det är en rekryteringsbas, och det är där barn lär sig spela. Det finns en annan effekt som man inte pratar så himla mycket om, och det är kulturskolans pedagoger, som ofta är professionella musiker, och som sådana har de en nyckelroll ute i landet att vara förebilder för barn och ungdomar i kulturskolan. Det är jätteviktigt.

Vi ser också en vikande trend i Sverige eftersom kulturskolorna försvinner mer och mer och krymper på grund av resursbrist. Det är också svårt att rekrytera svenska musiker inom vissa instrumentgrupper på musikhögskolorna. Det är en mycket intressant utveckling som inte är så positiv. Jag tror att kulturskolan därmed har en nyckelroll för barn och ungdomar när det gäller att få ta del av ett live-skapande som musiker, och det gäller även andra kulturytringar. Men detta var lite mer ett kamptal för kulturskolan.

Det finns olika typer av internationella nätverk som kulturskolorna själva står för. Det finns också andra typer av internationella samarbeten. Ett sådant är Jeunesses Musicales, som har nystartat i Sverige. Det är ytterligare ett sådant nätverk som jag pratar om och som fanns i Rikskonserters hägn. Det stod lite och svajade och har nu fått en nystart via länsmusikorganisationen nationellt. Där samlar man ungdomar som spelar i orkester över hela världen. Inom folk- och världsmusiken finns det ett annat initiativ som heter Etno. Det lyder under Jeunesses Musicales, och det hittar också sin nya form nu.

Men det är klart att de behövs mer resurser. Det är alltid kostsamt att jobba internationellt. Det ska man veta. Det är långa resor och många människor som ska resa. Det kostar mycket pengar. Det behövs också ett långsiktigt stöd för de här ungdomssatsningarna i stället för projektstöd som det blir nu. Det är mycket viktigt att de får en tydlig finansiering över tid. De betyder väldigt mycket för de unga musiker som sedan blir professionella musiker. De bygger sina nätverk i de här samarbetena.

Magnus Olausson, Nationalmuseum: Nationalmuseum är Nordens största konstmuseum. När vi nu stänger passar vi på att utnyttja detta för att kunna visa det som vi har att bjuda på internationellt. Vi är inte bara ett skafferi för den nationella konsten, konsthantverket och designen, utan vi förvaltar också mycket viktiga delar av det europeiska kulturarvet. Vi gör ungefär en större utställning internationellt varje år under den tid vi har museibygnaden stängd från 2013 och fram till 2016.

När man arbetar internationellt är det viktigt att komma ihåg att i det här med Sverigefrämjandet finns det ett slags kolonialt perspektiv genom att vi kommer ut och visar upp oss. Det funkar inte riktigt så internationellt. Man har ingen större framgång med att visa Sverige bilden när man arbetar med Louvren. Då ser de mer frågande ut. Det bygger i stället i hög grad på ett möte och en dialog och på att vi samarbetar och producerar det här tillsammans.

Vi avslutar 2016 med en stor utställning i det kungliga kapellet i Louvren om en mycket intressant internationell kulturpersonlighet, nämligen Carl Gustaf Tessin och hans samlande av fransk konst i Paris under rokokon. Fransmännen är otroligt begivna på detta. De har just förstått att Nationalmuseum och Sverige är ett skafferi för den tidens konst. Det var de inte klara över tidigare över huvud taget. I kraft av att vi har varit förskonade från krig och elände har vi kvar stora delar av det här internationella materiella kulturarvet oskadat i orubbat bo.

Det är egentligen atypiskt för europeiska förhållanden där det senaste kriget skadade stora delar av detta, men vi har kvar det intakt. Det är en enorm tillgång för oss, och det kan vi nu visa i samband med evakueringen. Bouchers Venus triumf visas till exempel i Paris för första gången sedan den ställdes ut på salongen 1740. Fransmännen tycker att det är enastående att vi kan bjuda på det.

Per Lodenius (C): Fru ordförande! Jag vill inleda med att tacka alla som har framträtt här och talat om det internationella kulturlivet. För de nationella myndigheterna är det väl ganska naturligt att också ha ett internationellt arbete. Det är ett uppdrag som man har. Alla de här föredragen skapar också många funderingar och frågor. Jag tycker att det har varit jättebra.

Jag vill koncentrera mig lite på den som företrädde de regionala kulturaktörerna. Jag tänker på Örjan Molander från Kalmar läns museum. Du berättade om tidsresorna och sade att det finns ett internationellt intresse för dem. Jag undrar hur detta finansieras. Vilket uppdrag att jobba internationellt med de här frågorna ser ni som ett regionalt museum att ni har? Du nämnde också en besvärlig ekonomisk situation, men du gick inte in närmare på det. Påverkar den ekonomiska situationen också det internationella arbetet? Hur hållbart är det här arbetet? Hur viktigt är det för ett regionalt museum att ha de här internationella kontakterna och att sprida den typen av arbete?

Örjan Molander: Vårt internationella arbete har utgått från frågor och önskemål utifrån. Olika personer och länder har hört av sig och frågat om vi kan komma till dem och visa hur vi jobbar. Det har varit en viktig utgångspunkt för oss att vi inte har kommit och missionerat, utan vi har hela tiden jobbat på någons fråga.

Vi jobbar naturligtvis lokalt i Kalmar. Vi har tagit emot 2 000 barn och ungdomar i museet under april och maj. Vi har också jobbat regionalt, som jag sade, och mött ungdomar i deras lokala kulturmiljö nära deras skolor i

Kalmar län. Vi gör det ganska svårt för oss genom att vi kommer till dem i stället för att de kommer till oss. Detta är resurskrävande men oerhört effektivt. Vi kommer nära eleverna och vi kommer nära deras lokala kulturarv.

När vi jobbar med de här tidsresorna får eleverna en djupinläring. De får se och höra, men de får framför allt göra. Jag har mött elever som har varit med på tidsresor för 10, 15 eller 20 år sedan och som i detalj kan redogöra för vad de gjorde den här dagen. De minns exakt vad de gjorde. I det arbetet kan vi integrera många olika perspektiv. Vi jobbar mycket med handens arbete. Slöjden kommer in naturligt. Vi har alltid musik, och konsten är nästan alltid närvarande på något vis genom någon form av skapande arbete.

När vi jobbar regionalt sker det framför allt genom Skapande skola. Skapande skola har inneburit en fantastisk möjlighet. Skolorna hör av sig i en ökande takt. Skapande skola kan stå för en delfinansiering. De kan betala uppåt 200 kronor per elev, men i verkligheten kostar det 450 kronor per elev när vi gör det här lokalt ute i regionen. Vi har ett anslag för mellanskillnaden mellan 200 och 450 från regionförbundet.

Men nu är efterfrågan mycket stor. Under första halvåret i år gjorde vi lika många tidsresor som under hela förra året. Då är de regionala pengarna slut, och ingen vill ställa upp med de här extrapengarna. Nu säger vi nej till alla som hör av sig. Skolorna ringer och har medel från Skapande skola till sin del av finansieringen, men vi klarar inte resten. Det är mycket besvärligt.

Internationellt är finansieringen också besvärlig. Vi jobbar med många olika bidragsgivare, Sida, ICLD, Palmeinstitutet med flera. Det är väldigt mycket arbete varje gång man söker de här pengarna. Det är många ansökningar innan man får napp. Och när man väl får napp är det en väldigt svag finansiering.

Man får till löner rakt av, och man får till direkta omkostnader. Men det blir aldrig en krona över till att bygga upp nästa projekt. Det här gör det svagt, och det gör det väldigt projektorienterat. Det är väldigt svårt att få den här långsiktigheten, som vi hörde här tidigare. Och vi vill jobba långsiktigt. Vi vill inte komma och göra ett projekt i taget på en plats i taget, utan vi vill jobba långsiktigt. Men det här är ett stort problem i dag.

Mattias Karlsson (SD): I likhet med mina kolleger vill jag tacka för intressanta föredragningar. Traditionellt sett har den nordiska dimensionen när det gäller svensk internationell kultursamverkan varit väldigt stark av många och naturliga skäl. Det har dock dykt upp en del tecken på senare år som man skulle kunna tolka som att den här dimensionen delvis är på väg att försvagas.

Till exempel är det flera kulturaktörer som uppger att de upplever ett avtagande politiskt intresse för nordiskt kultursamarbete. För några år sedan såg vi hur generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet föreslog att anslaget till nordiskt kulturutbyte kraftigt skulle minskas till förmån för ett nytt globaliseringsinitiativ. Vi har sett hur den nordiska språkförståelsen gradvis har minskat etcetera.

Även om föredragningarna här i dag har varit väldigt intressanta kan man inte säga att det nordiska perspektivet har varit särskilt framträdande.

Jag vet inte hur mycket man ska tolka in i det här, men jag vill ändå fråga hur ni ser på tendensen beträffande det nordiska kultursamarbetet och framtiden för det nordiska kultursamarbetet. Och bedömer ni att det skulle kunna finnas en risk för att den nordiska dimensionen försvagas i takt med att alltmer fokus läggs på globaliseringen och på bredare kultursamverkan inom ramen för Europeiska unionen?

I anslutning till det här lite mer nära perspektivet undrar jag om det från svenska myndigheters sida finns något organiserat samarbete med Finland och Estland i syfte att lyfta fram och befrämja kulturen och kulturarvet hos den finlandssvenska och estlandssvenska minoriteten.

Ellen Wettmark: Tack för att du lyfter det nordiska perspektivet! Det stämmer att vi egentligen inte har sagt särskilt mycket om det, men jag tror inte att man ska tolka det som att det handlar om ett ointresse. Snarare är det så att det på senare tid har blivit en tydligt integrerad del av det internationella perspektivet.

När jag började på Kulturrådet för fem år sedan hade det precis gjorts en undersökning av kultursamarbetet mellan Sverige och Finland inom teaterområdet. Där kunde man läsa att de tidigare på de nationella myndigheterna hade sett det nordiska perspektivet som en fråga mer övergripande för Nordiska ministerrådet och inte så mycket för de nationella myndigheterna. Men det började ändras. Och det upplever jag också starkt, att det har blivit ett ökat intresse från de nationella myndigheterna att ta en plats i det nordiska samarbetet.

Tidigare i år eller förra året skrev generaldirektörerna på alla de nordiska kulturråden ett gemensamt brev där man uppmanade Nordiska ministerrådet att använda de nationella myndigheterna mer, deras kompetens och deras nätverk. Jag tror att det nordiska samarbetet stärks av att det inte bara är en fråga för Nordisk Kulturfond och Nordiska ministerrådet. Det handlar också om att flera typer av samarbeten byggs på flera olika nivåer inom kulturlivet.

Jag tror att det finns en god framtid för nordiskt kultursamarbete. Det är i alla fall vår uppfattning.

Ann Larsson: Jag vill också kommentera frågan om det nordiska. Det nordiska kulturstödet, under Nordiska ministerrådet, reviderades kraftfullt för ett antal år sedan. Vad man kan säga är nog att det har fallit väldigt väl ut. Det har gjorts utvärderingar av det som har visat att det har fallit väl ut. Det handlar om den här omstruktureringen, från institut till att man har betydligt mer lösa medel som kulturskaparna och konstnärerna själva söker direkt.

Vad vi ser från vår horisont – vi har ju verkligen fingrarna i syltburkarna på vartenda konstområde, kan man säga – är att det nu finns ett väldigt stort intresse för ett nordiskt utbyte bland konstnärerna själva. Och när jag tittade på senaste årsredovisningen för Kulturkontakt Nord, som är det nordiska

institut som fördelar medel under Nordiska ministerrådet, såg jag att Sverige är i topp när det gäller ansökningar. Man är alltså väldigt aktiv i fråga om att söka nordiska medel och nordiska sammanhang.

Jag tror precis som Ellen att det har varit ett skifte från att vi har haft en väldigt nationell och relativt sluten kulturpolitik till att vi har öppnat upp världen, till stora delar, inom kulturpolitiken. Då blev vi extremt intresserade av hela världen. Men nu tror jag att vi återigen värderar det närliggande utbytet högre i ett sådant nära perspektiv.

Sanne Houby-Nielsen: Jag ska väl också bara kort kommentera detta och säga att jag inte riktigt tolkar mina kolleger som jag har hört här i dag och absolut inte mitt eget inlägg som att det är så. Det vi står för är ju att det nordiska perspektivet utvecklas. Det är egentligen det som åtminstone mitt eget inlägg är ett uttryck för, och det är så jag också tolkar många av mina kolleger.

Det är just i kontakterna med omvärlden som förståelsen för ett nordiskt perspektiv får möjlighet att lyftas fram och utvecklas, men det är också omvänt så att ju mer vi utvecklar utbytet och kontakterna med omvärlden, desto mer får vi också möjlighet att göra någon uppmärksam på det. Det ska man inte glömma. Jag tycker att man ska tolka inläggen i dag som att det nordiska perspektivet är under utveckling, och det är väldigt positivt.

Hans Lepp: Jag kan säga att Svenska institutet, som ibland har kallats för Sveriges motsvarighet till Goethe-institutet, om än mycket mindre, har sedan några år tillbaka ett uppdrag som heter Svenska nu. Det är en språksatsning som riktar sig till de finska skolorna. Man vill ge det svenska språket i Finland en något högre status. Framför allt vill man vaka lite över att det inte helt försvinner. Det har nu ingenting med den finlandssvenska kulturen att göra, men det spillar liksom lite över i detta, via den svenska närvaron i Finland.

Sedan kan jag väl få säga, eftersom jag har en estlandssvensk farmor, att under de år som Svenska institutet hade ganska rejäla anslag för samarbete med de nya demokratierna runt Östersjön gjorde SI ett antal insatser också i Estlands svenskbygd. Är man mer intresserad ska man besöka Svenska Odlingens Vänners hemsida – jag tror att den finns. Det är en frivillig organisation som vakar över den estlandssvenska kulturens fortlevande. Den finns här i Sverige. Den har till och med sina lokaler på Roslagsgatan 57, och den drivs av ett gäng mycket duktiga människor som har sina rötter i estlandssvensk bygd.

Sedan skulle Nordiska museet kunna fortsätta att berätta om de estlandssvenska folkdräkterna, men jag vet inte om tiden räcker till.

Ordföranden: Nej, det får vi ta vid ett annat tillfälle. Nu börjar det bli så där tråkigt att tiden börjar rinna ifrån oss. Lars-Axel Nordell ska få möjlighet att ställa en fråga också. Jag tror faktiskt att jag gör så att jag lämnar ordet till

Lars-Axel från Kristdemokraterna. Sedan får ni som vinkade på den andra frågan chansen beroende på hur långa svar det blir. Jag hoppas att det är okej.

Lars-Axel Nordell (KD): Också jag vill säga att det var väldigt intressant att lyssna i dag. Det finns mycket kunskap hos er alla som är här i dag, på ett viktigt område.

I förrgår stod jag i en lång kö i Barcelona för att besöka Picassomuseet. Jag stod där med min fru. Det kom regelbundet ut personal som tittade ut över kön. Till några som man valde ut sade man: Kom med här! De som man då hämtade med sig in var personer som hade funktionsnedsättningar. Man erbjöd dem smartare sätt att komma in. De kunde kanske få olika hjälpmedel. Man gjorde det lättare för dem. Den här personalen kom regelbundet ut och kollade av kön.

Jag tyckte att det här var väldigt bra och väldigt fint. Min fråga är: Hur är det i Sverige? Jag har inte sett något liknande i Sverige, att man går ut och kollar av de långa köerna på gatan utanför museerna. Hur långt har vi kommit i Sverige när det gäller det här?

Vi pratar ofta om att vi är duktiga på tillgänglighet. Jag blev fascinerad av det här museet.

Sedan har jag en annan fråga. 1970 besökte jag Cité des Arts i Paris. Min far var skulptör och bodde där under en period. Några år dessförinnan hade han varit på Accademia di Belle Arti och utvecklat framför allt kontakter men också, ännu mer, sitt formspråk. Det betydde jättemycket för honom, och det betyder naturligtvis mycket för många konstnärer och kulturarbetare att få den här internationella inblicken. Min fråga är: Hur är trycket? Hur stort är intresset att få komma ut till de här internationella mötesplatserna i världen och utvecklas som kulturarbetare?

Sanne Houby-Nielsen: Jag ska ge ett kort svar på frågan om tillgänglighet, fysisk tillgänglighet. Kom ihåg att många av de byggnader som kulturen ofta vistas i är k-märkta. Det är gamla k-märkta byggnader. I mitt fall handlar det om att ett museum är en gammal bank som är k-märkt. Ett annat museum är inhyst i ett gammalt tyghus. Kom ihåg, överlag, att kulturen ofta är inhyst i gamla k-märkta byggnader. Det är väldigt svårt med tillgängligheten då.

Örjan Molander: Kalmar läns museum har i år haft museet stängt i tre månader på grund av brandskyddsombyggnad. Då flyttade vi ut vår verksamhet till ett köpcentrum. Vi hade en utställning i köpcentrumet Giraffen i Kalmar. Vi hade där 17 000 besökare på sju veckor. Köpcentrumet har 6 miljoner besökare på ett år. På länsmuseum har vi 60 000 besökare på ett år. Det var en fantastisk möjlighet att nå ut brett med vår verksamhet. Vi sade tidigt: Vi ska inte ta någon entré, och vi ska inte sälja någonting. Vi ska vara en motvikt, kan man säga. Affärsinnehavarna var mycket intresserade av vår verksamhet och tyck-

te att den bidrog till ett bättre köpcentrum. Vi är inbjudna att vara med hos fler köpcentrum.

Vårt museum är naturligtvis helt tillgänglighetsanpassat fysiskt. Det finns hörslingor och alla möjliga sådana saker som kan behövas.

Inom tidsresemotodiken har vi jobbat ganska mycket med särskoleelever och funktionshindrade på olika sätt. Så vi har haft det perspektivet med även ute i fält, så att säga. Det är ganska besvärliga förhållanden ibland. Men vi har kunnat anpassa verksamheten efter deras behov och möjligheter.

Ordföranden: Då är det Ann Larsson. Kan du svara lite kort på den här frågan? Sedan tänkte jag faktiskt lämna ordet till Monica Pourshahidi från Arkitekturmuseet som hade signalerat att hon ville svara på Mattias fråga. Du får bli den sista talaren i dag. Men först är det Ann Larsson.

Ann Larsson: Jag ska besvara frågan om trycket från konstnärerna när det gäller att söka sig utåt. Det är enormt och ökar varje år. Bara från förra året till nu ökade antalet inkommande ansökningar om stöd för internationalisering med 7 procent på myndigheten. Vi ser en kraftfull ökning hela tiden.

Vad som är glädjande är att det inte bara är vi som har långa residensperioder och möjligheter till medel, utan vi ser ett ökat antal residensmöjligheter som ordnas, så att säga, från regioner i Sverige. De skapar själva residens för utländska och svenska konstnärer utomlands. Det är väldigt glädjande att det finns ett större och bredare perspektiv i dag.

Monica Pourshahidi, Arkitekturmuseet: Jag ville bara kommentera den sverigedemokratiska riksdagsledamoten som frågade om det nordiska. Vi på Arkitekturmuseet samarbetar väldigt mycket med de nordiska länderna. Vi har bland annat en nordisk paviljong i Venedig under arkitekturbienalen. Vi jobbar också på andra sätt med att föra fram den nordiska arkitekturen internationellt, den gemensamma synen på den nordiska arkitekturen och den svenska, naturligtvis.

Vad jag framför allt ville kommentera var att du på något vis implicerar att det finns en motsättning mellan att samarbeta nordiskt eller satsa på det nordiska och den globaliserade världen.

Där kände jag lite grann att jag ville understryka att det naturligtvis inte finns någon sådan motsättning. Vi lever i en globaliserad värld. Det finns nuförtiden fler stora förändringar än vad det gjorde när man inledde det nordiska samarbetet som då var väldigt viktigt.

Det är inte mindre viktigt i dag. Men vi lever i ett samhälle där vi måste ha en mer öppen attityd. Det är inte mindre viktigt att jobba internationellt över hela världen och samarbeta med andra länder än de nordiska. Det behöver inte betyda en motsättning.

Det finns ett stort värde i det nordiska. Men jag tror att vi måste ha en lite mer öppen attityd än så.

Vice ordföranden: Tack så mycket. Det har fallit på min lott att avsluta detta och sammanfatta alla klokheter som ni har sagt.

Man kan fundera på varför vi har en sådan utfrågning. Det är för att utskottet tycker att det ibland finns vissa frågor som vi vill fördjupa oss i, och internationaliseringen är en sådan. Vi kallar in kloka människor som är experter på detta område för att de ska ge sitt perspektiv och underlag för den politik som vi sedan ska formulera var och en för sig i våra partier.

Det är en ganska lämplig dag, dagen efter Sveriges nationaldag under Strindbergsåret. Det finns kanske anledning att fundera över hur en kreativ själ som Strindberg skulle använda de möjligheter som finns i dag i sitt sätt att få ut kreativiteten över hela världen med digitalisering, globalisering och mycket annat.

Jag träffade för några veckor sedan en kille som lever en ganska anonym tillvaro här i Sverige. Men på Youtube och någon gång per år i sitt gamla hemland drar han tusentals människor till sin musik. Det är också en del av den internationalisering vi ser och som vi kanske inte alltid upptäcker. Det är den del av internationaliseringen som är en följd av migration.

De drivkrafter som ni har nämnt är impulser som rör sig över gränserna och konstnärer som rör sig över gränserna. Men det handlar också om att vi har en publik som förväntar sig hög kvalitet på kulturen. De reser därför ut, men de förväntar sig också att det kommer konstnärer och nya intryck hit.

Dessa drivkrafter kommer förmodligen att stärkas alltmer i en globaliserad värld där vi ser ett ökat behov av ett internationellt perspektiv i kulturpolitiken.

Vi har fått väldigt mycket att tänka på när vi nu formulerar vår politik i de olika partierna. Jag vill tacka för det.

Som Ann Larsson sade tidigare kommer en polsk konstnär hit till riksdagen för att visa sitt verk som också det handlar om rörelse över gränserna. Det är ett internationellt konstsamarbete. Hennes egen konst är ett uttryck för människors rörlighet över gränserna. Vi kommer att återkomma till vad det innebär när Anna Konik kommer hit.

Tack så mycket till utskottets ledamöter och de gäster som har kommit hit för att berätta för oss.

- 2010/11:RFR1 MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET
Uppföljning av ekologisk produktion och offentlig konsumtion
- 2010/11 RFR2 MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET
Uppföljning av statens satsning på hållbara städer
- 2010/11 RFR3 CIVILUTSKOTTET, TRAFIKUTSKOTTET, MILJÖ- OCH JURDBRUKSUTSKOTTET
Hållbara städer – med fokus på transporter, boende och grönområden
- 2010/11:RFR4 TRAFIKUTSKOTTET
Offentlig utfrågning om vinterberedskapen inom järnvägstrafiken
- 2010/11:RFR5 FINANSUTSKOTTET
Utvärdering av riksbankens penningpolitik och arbete med finansiell stabilitet 2005–2010
- Engelska**
Evaluation of the Riksbank's monetary policy and work with financial stability 2005–10
- 2010/11:RFR6 KULTURUTSKOTTET
Kulturutskottets offentliga utfrågning om barns och ungas rätt till kultur

2011/12:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning
2011/12:RFR2	UTBILDNINGSPOLITIKUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om forsknings- och innovationsfrågor
2011/12:RFR3	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft
2011/12:RFR4	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Konstitutionsutskottets seminarium om en nordisk samekonvention
2011/12:RFR5	NÄRINGSUTSKOTTET eHälsa – nytta och näring
2011/12:RFR6	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Frågeinstituten som kontrollinstrument Volym 1 och 2
2011/12:RFR7	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna utfrågning på temat Missbruks- och beroendevård – vem ska ansvara för vad? torsdagen den 24 november 2011
2011/12:RFR8	TRAFIKUTSKOTTET Tillsynen av yrkesmässiga godstransporter på väg – En uppföljning
2011/12:RFR9	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning den 8 december 2011 om järnvägens vinterberedskap
2011/12:RFR10	KULTURUTSKOTTET Verksamheten vid scenkonstallianserna – En utvärdering
2011/12:RFR11	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Kunskapsöversikt om nationella minoriteter
2011/12:RFR12	UTBILDNINGSPOLITIKUTSKOTTET Rapporter från utbildningsutskottet Förstudie – utbildningsvetenskaplig forskning Breddad rekrytering till högskolan
2011/12:RFR13	SKATTEUTSKOTTET Uppföljning av undantag från normalskattesatsen för mervärdeskatt
2011/12:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning den 29 mars 2012 om framtida godstransporter
2011/12:RFR15	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Arbetsmarknadspolitik i kommunerna Del 1 Offentligt seminarium Del 2 Kunskapsöversikt
2011/12:RFR16	NÄRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om life science-industrins framtid i Sverige

- 2012/13:RFR1   FINANSUTSKOTTET
Statlig styrning och ansvarsutkrävande
- 2012/13:RFR2   FINANSUTSKOTTET
Utfrågningsprotokoll EU, euron och krisen